

Cod.

Titulus

Josephus Antonius

Bach

Udo ex philologo

Dr.

No. 12. 6.

IOANNIS BAPTISTÆ FANTONI
TAVRINENSIS

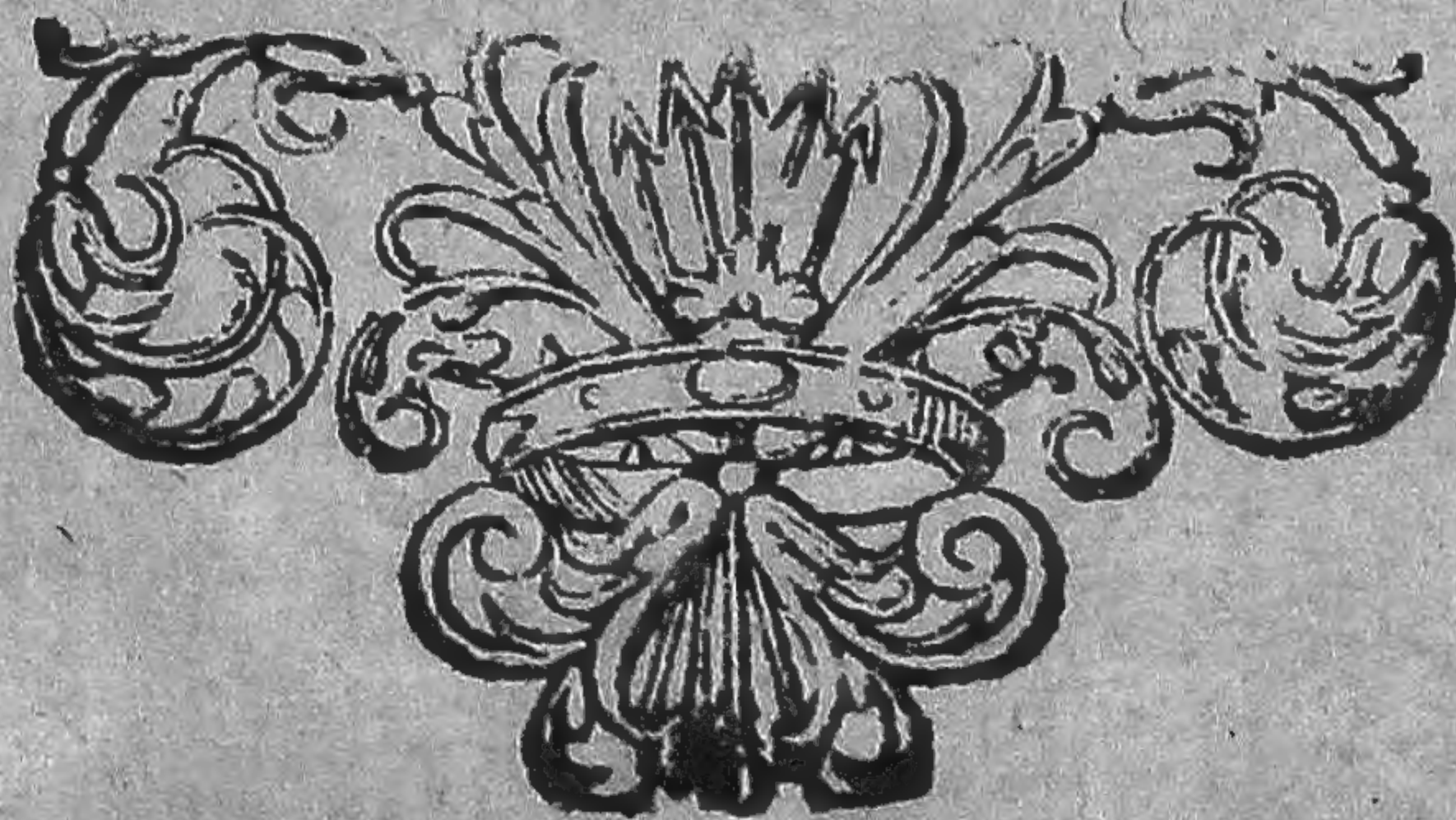
R. C. VICTORII AMEDEI II.

Sabaudia Ducis, Pedemontij
Principis, Cypri Regis &c.

MEDICI & BIBLIOTHECARIJ.

OBSERVATIONES
ANATOMICO-MEDICÆ
SELECTIONES

In lucem editæ, & Scholys illustratæ
A IOANNE FANTONO FIL. M. D.
Et Anatomies Professore.

AVGVSTÆ TAVRINORVM 1699.

Typis Ioannis Baptistæ Zappa æ.
SUPERIORUM PERMISSU.

ADMODVM REVERENDO PATRI
D. IO. ANT. MEDIOBARBO

C. R. SOMASCO.

HISTORICO-GEOGRAPHO

RÆGIE ACADEMIÆ TAVRINENSIS

Pastori Arcadi, Academico
Affidato, & Erranti.

IOANNES FANTONVS S. P.

Ogitanti mihi, cuius
sub Auspicijs Viri
amicitiâ mihi con-
iunctissimi æquè, ac erudi-
tissimi Opusculum hoc in
lucem

lucem emittere potuerim ,
in mentem mihi venit illud
Reu. Tuæ dicare, Viro ami-
cissimo, doctissimoque, ne-
que vnicâ , sed multiplici
eruditione referto . Tuam
enim Rerum Antiquarum ,
Historiarum, Numismatum,
& Linguarum exterarum ,
vetustarumque, potissimum
Hebraicæ peritiam satis co-
gnitam , perspectamque ha-
bent non Conciues tantum,
sed præclaræ etiam Erudito-
rum Academiae Romana ,
Ticinensis , Brixienfis , quæ
in

in Adscriptorum numero
Te esse voluerunt. Habet
præ cæteris Regia Equestris
Studiorum Taurinensis Aca-
demia, de quo summopere
glorietur, quod scilicet tan-
tæ eruditionis Virum nacta
sit, qui indefesso studio HI-
STORICO - GEOGRA-
PHI munus, reliqua etiam
miscellaneæ eruditionis in-
terferendo semina summa
cum laude exercet. Eluxit
prætereà eruditio Tua pro-
fundissima in Apologia En-
dymionis recenter edita, a

Doctissimis Viris, & Italicis
Academijs maximè com-
mendata, in quà tam erudi-
tè, quàm subtiliter Celeber-
rimi Vatis consulis famæ.
Patris Tui Francisci Medio-
barbi Biragi egregiè vestigia
premis, illustris famæ Viri,
cuius tùm familiæ nobili-
tas, tùm ingenij, doctrinæ-
que præstantia vndequaque
celebratur: Præclarum enim
illius Opus De Numismati-
bus Imperatorum Romano-
rum omnium Eruditorum
calculo probatissimum ha-
be-

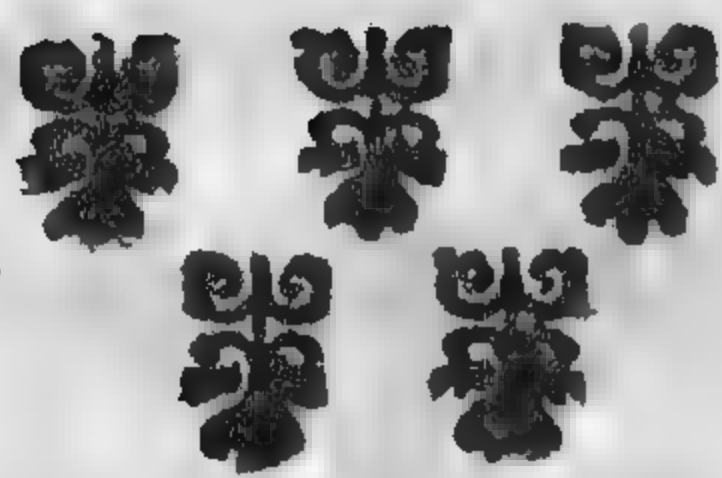
bemus, in quo Tanti Viri
acutissimum ingenium, sin-
gularemque eruditionem li-
cet admirari. Plura etiam
selectissima Antiquitatis Mo-
numenta Patris Tui calamo
illustrata Literatus Orbis ex-
pectabat; sed immatura
mors illius gloriæ incre-
mento invidit: Nondum ta-
men omnis spes talia inui-
sendi apud Eruditos eua-
nuit. Tu Patris ingenij,
virtutis, doctrinæ, studio-
rumque Successor id præ-
stare poteris, quod tristia
fata

fata Patrem perficere non
concessere . Vtinam itaque
breui prodeant optatissimæ
Lucubrationes Tuâ operâ
perfectæ , & illustratæ . In-
terim quod spectat ad præ-
sens Opusculum, quod Tibi
dicatum volui, illud licet te-
nuissimum, libenter excipe-
re velis precor : Informe
quidem fragmentulum est
ex paternis, meisque memo-
riolis pro rudis ingenij mei
modulo concinnatum ; sed
meliora fortasse calamus ex-
arabit, quum maturior ætas
acces-

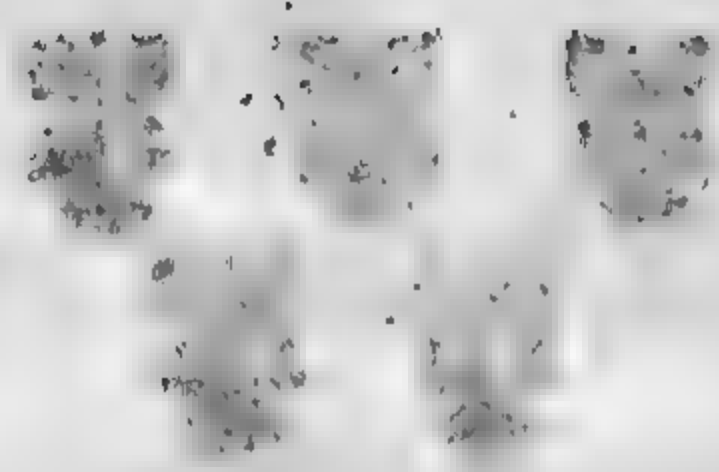

accefferit . Interea primitias
nugarum, quas iuuenilis ex-
promit impetus non iniu-
cundas Tibi solidioribus do-
ctrinis affueto esse velim;
dum Tua consuetudine me
eruditiolem fieri confido.

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

IOANNES FANTONVS

LECTORI S.

 T primum Pater meus ē
 viuis excessit, efflagita-
 runt Amici, ut si quid
 studio Patris mei scriptis mandatum
 apud me esset typis euulgarem. Ve-
 rum ob immaturam mortem, & as-
 siduas curas, quæ, dum viueret, ocij
 dulcedinem suis musis extorquebant,
 nihil perfecti, aut completi relin-
 quere potuerat, sed quasdam tantum
 annotatiunculas in suis Aduersarijs,
 & incomposita diuersæ materie
 fragmentula, quæ tunc temporis se-
 ligere, concinnare, & in qualem-
 cunque ordinem digerere mihi non
 licuit, tum ob tenerioris ætatis im-

peritiam, tùm quia funebrium char-
 tarum assidua inspectio consanguinei
 doloris speciem molestè nimis refri-
 cabat. Postea verò patientiâ tem-
 poris composito animo paternas cogi-
 tationes memoriolis expressas exa-
 rando, fragmentula expoliendo, &
 additionibus illustrando operam na-
 uavi. Nunc igitur nostras Lucu-
 bratiunculas publici iuris facere in-
 stitui diuersis distinctas libellulis.
 Tu itaque Lector primum hunc ob-
 seruationem seriem cum Scholijs
 meo studio additis continentem be-
 neuolo animo excipe.

9

OBSERVATIONES
ANATOMICO-MEDICÆ.

OBSERVATIO I.

Aneurisma arteriæ magnæ paul-
lò suprà iliacas, & polypi in-
frà locum aneurismatis re-
perti: sanguinis intrà tuni-
cas mesenterij, & circà renes
extrauasatio.

*In habitus corporis carnos-
laborabat frequentibus
animi deliquijs, & vagis
ventris doloribus, cum febre conti-
nua nullis accessionibus distincta,
pulsu ordinato, sed duro, insigni ex-
tenuatione, urinis crassis, paucis, &*

turbatis, & aliquali in partibus genitalibus dolore. Tandem ex opprefione, & lipethymia obiit.

Dissecto cadavere apparuit aneurisma arteriæ magnæ paulò suprâ iliacas, & infrâ locum aneurismatis aderant crassissimi polypi, qui sanguinis fluxum versùs iliacas impediebant. Aderat etiam extravasatio sanguinis intrâ tunicas mesenterij, & enormis circà renes hæmorrhagia. Viscera omnia sanissima erant, arteriæ iliacæ prorsùs inanita.

S C H O L I A.

REperiuntur frequentissimè polypi in ventriculis, & auriculis cordis, qui ramosas pro-

propagines in arterias, & venas
emittunt. Iuveni sæpissimè ha-
scæ productiones polyposas in
carotidibus, venis iugularibus,
vasis pneumonicis, arteriâ ma-
gnâ, venâ cauâ, vasis cruralibus
&c., sed non ità frequenter de-
prehenduntur in canalibus,
polypi, qui continuitatem non
habeant cum polypis cordis, vt
nuper obseruatum est in nobi-
lissimo filiolepseâ defun-
cto, in quo inuentus est polypus
in sinu falcis superiore. In no-
stro casu nulla fit polyporum
cordis mentio, sed arteriæ ma-
gnæ paulò suprâ iliacas.

Paret autem crassissimos po-
lypos ibi repertos obstaculum

A 6 . . . fuisse

fuisse sanguini ad arterias iliacas fluenti, qui proinde tùm ex impetu à corde accepto, tùm copiâ, & gravitate vim fecit pro superando obstaculo, cuius tamen resistantia maior fuit, quam vis contractilis arteriæ, quæ idcirco violenter distracta enormem passa est dilatationem, absque eo quod contrahi rursus posset, quemadmodum contingit in vesicâ urinâ nimis distentâ.

Impedito sanguinis fluxu ad iliacas ratione obstaculi canallem arteriæ magnæ obstruentis, non solum sequutum est aneurisma in dicto canali propè obstaculum, sed sanguis, qui in
iliac-

iliacas fluere debebat, in arteriâ magnâ retentus, auxit copiam, & impetum liquidi nitentis in latera canalis; Et quemadmodum liquidum ob maiorem copiam & impetum potuit dilatationem memoratam arteriæ magnæ efficere, potuit maiori iure abundantius, & validiori impetu ruere in emissaria arteriarum ab arteriâ magnâ derivantium, quæ sunt supra locum obstaculi: igitur fluxit per arterias cæliacam, mesentericas, emulgentes, spermaticas &c. maior copia sanguinis, & maiori impetu, quàm fluere naturaliter debebat; hinc sequuta est enormis sanguinis
extra-

extrauasio intra tunicas me-
 senterij, circa renes &c. Ab hac
 causâ dependebat dolor ven-
 tris, & partium genitalium, qui
 ijsdem principijs facile demon-
 strari potest. Animi deliquium
 pendebat ex eo, quòd aliquan-
 do arteria magna sanguine om-
 ninò turgida incapax erat susci-
 piendo sanguini in qualibet sy-
 stole à corde protruso, qui per
 consequens in corde remanere
 coactus erat. & copia eius au-
 cta à superueniente in diastole
 sanguine animi defectum indu-
 cebat dependentem à suffoca-
 tione cordis, quo affectu extin-
 ctus est. Plura addere possem, à
 quibus ut breuior sim abstinere
 volo.

OB-

OBSERVATIO II.

Tumor sarcomatosus intra
tunicas coli.

Decem circiter annorum habitus corporis carnosus cœpit egrotare dolore ventris violento cum febre, & vehementi vomitu. Lenitâ prius aluo clysteribus; potentibus deinde remedijs per os assumptis optimè expurgatus est. Observabamus infra sinistrum hypochondrium versùs epigastrium oblongam eminentiam cum aliqua duritie, quæ videbatur emulari prolapsum lienis. Puero febris supervenit, & cum dolor continuus nullis adhibitis remedijs remitti, neque tumor diminui potuerit, extinctus est.

Aper.

Aperto cadauere omnia satis sana inuenimus præter intestinum colon in latere sinistro, & sub ventriculo, longitudine palmari valdè durum, & tumidum, cuius tunica exterior purulento humore infarcta, & fracida secedebat, & apparebat tumor carnosus, fibrosus, admodum densus, qui cavitatem coli coarctabat.

S C H O L I A.

Observo quòd in partibus, quæ componuntur ex pluribus membranis non rarò oritur quidam morbus illis partibus peculiaris, qui producit ex eo quòd membrenæ à se inuicem secedant per intromissionem

nem

nem alicuius humoris, potissi-
 mum serosi, qui si fluidus sit per
 porositates membranarum sen-
 sim perspirare potest, vel radi-
 ces venarum subire, aut repelli
 à vi fibrillarum contractilium
 membranas constituentium, vel
 etiam à compressione extrinse-
 cùs factâ; Quòd si materia
 membranis inclusa crassa sit,
 ut seri gelatina, tunc mem-
 branis tenaciùs hærendo lon-
 giorum morbum facit; Et
 quemadmodum aliquãdo con-
 tingit serum gelatinosum ex
 longiori inter membranas mo-
 rà maximam duritiem contra-
 here, & cum membranis vni-
 cam substãtiam cartilagineam,
 aut

aut callosam efficere, ut in scro-
to, vesicâ, liene &c. observari
solet; illud etiam in canali in-
testinali non rarò contingit; Et
quâ materia illa tenacissima
sensim magis cumulatur, & du-
rescit; ideò canalem angustan-
do gravissima symptomata, &
mortem ipsam infert. Inter-
dum in canali intestinali mate-
ria tumorem faciens non est se-
rum gelatinosum, sed videtur
potiùs sanguis concretus sub
specie molis carneæ fibrosæ,
quæ intrâ tunicas excrecere so-
let absque eo quòd tunicæ ipsæ
excrecant; quâ hæc tumoris
materia non est ità viscida &
tenax, sicuti serum gelatino-
sum,

sum, quod excrefcere folet cum
 membranis in cartilagineam,
 aut callofam duritiem; vnde hi
 tumores longiori tempore per-
 durant fine febre & dolore; fed
 tumores facti ex mole carneâ
 & fibrola minùs duri funt, &
 particulæ fanguinis in tumore
 deprauatæ facilè abripiuntur à
 fanguine circulante, earumque
 vitio fanguis inficitur, atque fe-
 bris excitatur; Et quia tunica-
 rum confiftentia parum muta-
 tur, neque multum durefcit,
 aut faltem non euadit cartilagi-
 nea, vel callofa; ideò dolorificæ
 feufationis tunicæ capaces funt.
 In hisce carnofis tumoribus in-
 terdum adest corruptiua humi-
 ditas,

ditas, quæ tunicarum compa-
gem laxando, illas reddit ad
fraciditatem, & corruptionem
dispositas.

OBSERVATIO III.

Cerebrum febricitantis flauo
humore tinctum: vasorum
cerebri exsiccatio: Aquei
oculorum humoris consum-
ptio &c.

*In ætatis annorum qua-
draginta quinque, tem-
peramenti atrabilaris,
acutissimâ febris laborabat cum in-
tensissimo calore: sanissimæ mentis
erat, & amissâ cum sensuum di-
minu-*

minutione loquellâ intra paucos dies
expiravit.

Aperto cranio totum cerebrum
flavo humore tinctum apparuit, cum
vasis sanguineis in corticali substan-
tiâ ferè exsiccatis, & plexu choro-
ide penitus inanito. Iuxta nervorum
coniugationes paucus humor stagna-
bat ibidem concretus, qui seri gelati-
na videbatur à calore febrili fortasse
densata. In oculis consumptus erat
humor aqueus, reliquique humores
semi-corrupti.

S C H O L I A.

D Effectus humidi, qui per-
sæpè observatur in tem-
peramentis atrabilarijs causa
esse

esse solet plurium morborum
 frequenter læthaliū ob gra-
 uissima damna quæ in œcono-
 mia animali necessariò contin-
 gunt ex priuatione humidi. In
 primis enim deficiente liquido
 humido sanguis non diluitur,
 vt dilui oportet à debitâ quanti-
 tate serri; vnde glutinosus eua-
 dit, crassus, grumosus, & fluere
 liberè non potest per canales
 suos, nec impetum à corde com-
 municatum seruare; quia pro-
 pter visciditatem, partes eius
 sibi inuicem adhærent, ac veluti
 colligantur adinstar glutinis, &
 inserviunt sibi inuicem vt toti-
 dem obstacula impetum repri-
 mentia; quia nequeunt liberè
 aliæ

aliæ super alias excurrere; adhæ-
 rent etiam canalibus suis, illos
 angustant, obstruunt, & mo-
 tum circulationis impediunt.
 Reliqui humores eadem pa-
 tiuntur damna: bilis crassior
 euadit, & secerni difficile po-
 test, & secreta fluere: lymphæ
 concrefcit, quia deficit basis
 eius, quæ liquidum humidum
 est. Idem de cæteris humori-
 bus dicendum. Arescunt, &
 corrugantur canales omnes,
 qui in blandâ humectatione ser-
 uari debent, vt conueniens præ-
 beant spatium fluenti liquido,
 & distrahi opportunè valeant,
 & contrahi; quod fieri non
 potest exliccato canali. Exsic-
 can-

cantur etiam membranæ, ac veluti crispantur, quotiescumque earum pori & fibrillarum interstitia non irrigantur liquore humido, qui illas extensiles facit, emollit, & læuigat. Indurantur etiam reliquæ corporis partes nisi humectentur: fibræ constringuntur, porositates obturantur &c. vnde fluidorum motus, vegetatio, & functiones reliquæ peragi nequeunt; & corpus marasmo afficitur; ac tandem mors subsequitur remanente corpore instar trunci emortui, aut meliùs instar genuinæ mumie.

Quum igitur in temperamento atrabilari sanguis paucos
fero

ſero refertus accenditur, parti-
 culæ rubræ ſanguinis motu fe-
 brili agitata, deficiente intro-
 miſſione liquidi humidi inter
 ſe confricantur, & confricant
 vaſa, & partes omnes, quas ſan-
 guis abluit; vnde particulæ ab-
 raduntur, & diuiduntur in mi-
 nima, & craſis ſanguinis ex illâ
 violenta abraſione, & diuiſio-
 ne peruertitur: eâdemque de
 cauſâ calor ſuſcitatur intenſiſſi-
 mus, qui ob carentiam liquidi
 humidi facilè extricatur, & ex-
 tricatus mitigari non poteſt, &
 ipſe calor diuidit moleculas ſan-
 guinis, & alterat, & euapora-
 tionem ſuperſtitis humiditatis
 promouet; & poſt violentam

B

effer-

efferuescentiam accidunt ea
 omnia quæ dicta sunt de mul-
 tiplici alteratione sanguinis, &
 humorum omnium, & cana-
 lium, & membranarum, & to-
 tius corporis: observando quòd
 ea, quæ in genere asserimus, in
 casu specifico proportionaliter
 intelligantur; quemadmodum
 proportionaliter intellecta ap-
 plicari debent casui nostro: vn-
 de ex his principijs facile expli-
 cari possunt præcipua phæno-
 mena. Quoniam enim bilis in
 nostro ægrotante redundans, &
 naturali crassior supponitur,
 minor eius quantitas secernitur
 in convenientibus emunctorijs;
 & maior quantitas sanguini
 per-

permixta remanet; inordinate
 afficiendo partes corporis, qui-
 bus facile adherere potest pro-
 pter visciditatem ex defectu
 humidi, quo solet dilui; vel
 suis spiculis in porositatibus,
 quas facile penetrare potest, ir-
 retiri; hinc ratio flauedinis ce-
 rebri in casu memorato peten-
 da est. Patet etiam ex his quæ
 dicta sunt causa exsiccationis
 vasorum, concretionis seri, hu-
 moris oculorum aquei consum-
 ptionis &c.

OBSERVATIO IV.

Inflammatio pulmonis, hepatitis, & intestinorum: Aqua pericardij purulenta, & superficies cordis alterata.

Ir robustus trigesimum quintum annum agens; habitus corporis carnosus acuta febre detinebatur cum maxima spirandi difficultate, levi tussi, & paucâ excreatione, ac ferè suppressâ, dolore laterali, difficili suprà dorsum decubitu, pulsu parvo & celeri, sed tamen equali. In principio nonæ obiit.

Dissecto cadavere vidimus intestina omnia phlogosi affecta; hepar

tumens

tumidum, & in parte cavâ inflam-
 matum; pulmonem costis undique
 adherentem, valdè inflammatum,
 sanguine & pure turgidum; lym-
 pham pericardij copiosissimam, &
 purulentam, quæ superficiem cordis
 alterauerat; denique in cordis ven-
 triculis concretiones polyposas.

S C H O L I A.

Quoniam in hoc febricitan-
 te aderat feruor, & lentor
 sanguinis; ideò partes facile
 poterant affici obstructione &
 inflammatione; sed quemad-
 modum maius est periculum
 obstructionis & inflammatio-
 nis in partibus quæ recipiunt

maiolem copiam sanguinis ;
 ideò pulmones & hepar obstru-
 ctione & inflammatione affe-
 cta sunt . Intestina etiam maxi-
 mus sanguineorum vasorum
 numerus irrigat , adeò vt vix
 possis intestinis acum infigere,
 quin perfores aliquod vas ; vnde
 etiam facile inflammationem
 patiuntur ; sed est alia ratio
 mechanica , ob quam dato he-
 patis tumore , & inflammatio-
 ne, facile sequitur inflammatio
 intestinorum ; Quoniam enim
 dato hepate tumido & inflam-
 mato sanguis venæ portæ non
 potest liberè & naturali veloci-
 tate in hepate diffundi, & in ca-
 uam effluere ; ideò in vena por-

tæ sanguis lentescere debet ; Et quia venæ intestinales, & mesentericæ sunt propagines venæ portæ ; ideò etiam in his venis lentè fluet sanguis, & in intestinis aliqualem moram faciet ; sed ab arterijs mesentericis continuò, & velociter fertur sanguis ad intestina ; igitur in intestinis congeritur copia sanguinis ibidem moram facientis, qui cum supponatur igneus inflammationem producere aptus est.

OBSERVATIO V.

Moles hepatis maxima: Ventriculus in regione umbilicali: Cor insolitæ magnitudinis &c.

Illustissima Domina temperamenti biliosi, valetudinaria, post varios morbos, diuersaque symptomata, nempe febrem, difficultatem spirandi, impossibilem suprà dorsum, & difficilem suprà latus sinistrum decubitus, enormem flatuum emissionem; tandem ex hydropse obiit, cum ventre tumido, œdematosis cruribus, pedibus, & dorso. Notandum etiam aliud symptoma, de quo Agra conquerere-

quereretur, nimirum, quod videretur illi lingua ligari, & ad inius retrahi.

In dissecto cadauere vidimus hepar naturalem magnitudinem plurimum excedere: bilem in cystide non inuenimus: Ventriculus infra hepar depressus erat, & situs in regione umbilicali: pancreas penè scirrhum: omentum semi-consumptum, ac supra retractum. Pars sinistra thoracis repleta erat sero, & in eà parte pulmo lienis colorem & consistentiam referebat: dextera pars nihil seri continebat, pulmo ibi turgidus erat sero & ichore imbutus: Insolite cor magnitudinis dextram thoracis partem cum pulmone penitus occupabat: exiguum dexter ven-

trculus habebat polypum.

S C H O L I A:

Observo primò quòd quan-
do moles hepatis est insi-
gniter aucta, ventriculus est in
situ decliviori, quam naturali-
ter esse debet; quia hepar mole
& pondere suo ventriculum de-
primit, quod communissimum
est, & non observatum; & eâ
de causâ œsophagus à ventricu-
lo depresso nimis trahitur, &
cum renitentia elongatur; Hinc
est quòd Ægra conquerebatur
de linguæ retractione ad intùs.

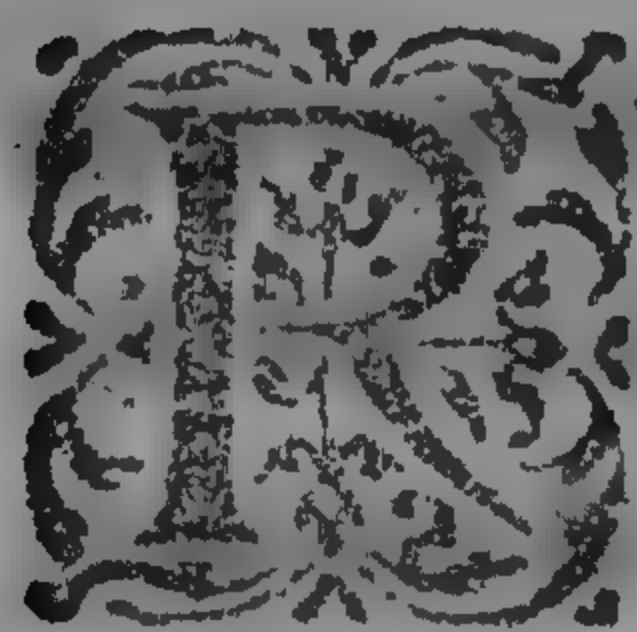
Observo secundò in hydro-
pici vesiculam bilis vel vac-
cuam

cuam omninò esse, vel flaccidam cum pauca bile viscida & glutinosa. Huius ratio phænomeni à vitio hepatis obstructi peti quidem potest, sed meliùs deducitur à vitio sanguinis, qui in hydropicis serosus est, minimè vegetus, & per consequens ad generationem bilis inhabilis, ad quam requiritur sanguis viuidus & fermentatiuus; & ideò monet Galenus in Arte parua quòd hepar calidum maximam gignit bilis copiam.

OBSERVATIO VI.

Cranium crassissimum cum futuris vix apparentibus: medulla oblongata biliosa sero tincta &c.

Eligiosa ætatis viginti septem annorum, valedudinaria, & debilis constitutionis à rara corporis textura, & sanguine tenui biliosa seriositate referto cæpit leuiter febricitare, sed cum maxima vomendi violentia, vomebatque multam bilem, quam etiam sinceram, modico tantum sero dilutam deijciebat speciatim à sumptione purgantis. Tandem incidit in convulsiones epilepticas,

cas, quarum importunis accessionibus triduo correpta, tertia die obiit.

Cerebrum in cadauere inspectum crassissimum offendimus, & suturis vix apparentibus tam strictè connexum, ut illis prorsus carere videretur. Vasa supra cerebri amphrætus dispersa admodum turgida erant sanguine: substantia cerebri ad sensum naturalissima apparuit, nihilque notabile deteximus, nisi quod medulla oblongata tincta erat serositate biliosa. Ventriculi sero destituti apparuerunt: Vasa plexus choroïdis inania, tum etiam ductus falcis superior: meninges aridissimæ.

In epilepticis insultibus huius patientis quædam peculiariter notavi.

I. profundam somnolentiam à qua

tamen

tamen ex affricu partium vesicatorum expergiscebatur querula oculis prominentibus, capite, manibus, & toto interdum corpore irrequietis; sed cessantibus stimulis ad soporem reuertebatur. 2. videbatur in insultibus lucida habere intervalla in quibus nutriebatur, & pia verba proferebat & assistentes cognoscebat. 3. insultus erant frequentissimi, convulsiones horridae, capite posteriùs in spinam retracto, manibus, femoribusque contractis, ore spumoso &c.

S C H O L I A.

Cassitiam cranij in multis observavi, qui neque epileptico, neque ullo alio cerebri affe-

aff. etu laborauerant: est tamen
 considerabilis in illis qui simi-
 libus affectibus diuexantur for-
 talsè ob rationes, quæ commu-
 niter à Medicis afferuntur; &
 potissimum in hoc casu notabi-
 lis est, in quo adest etiam stri-
 ctissima ossium cranij connexio
 per suturas vix apparentes;
 quod iuuenili ætate contingere
 non solet, etiamsi ætate proue-
 ctis familiare sit apparentibus
 tantum suturarum vestigijs,
 quæ interdum etiam dignosci
 vix possunt.

Turgescencia vasorum in ali-
 qua parte corporis denotat len-
 tescentiam sanguinis in illa par-
 te, in qua est turgescencia vaso-
 rum:

rum: & vice versâ lentefcentia sanguinis in aliqua parte corporis importat turgescientiam vasorum in illa parte, in qua adest lentefcentia sanguinis. Quandoquidem si sanguis fluere per uniuersum corpus æquali velocitate proportionaliter, omnia vasa corporis essent etiam proportionaliter æquè turgida; sed iam supponitur solum turgescientia vasorum in aliqua parte corporis; igitur sanguis in dicta parte fluit dispari velocitate; sed dici non potest, quod ibi fluat maiori velocitate, quia abriperetur sanguis, qui efficit turgescientiam; igitur dicendum est, quòd fluat velocitate minori;

nori ; & per consequens turgescencia vasorum in dicta parte, denotat velocitatem sanguinis in illa naturali minorem, idest lentescentiam. Ità vicissim quia propter lentescentiam sanguinis in aliqua parte corporis, minor eius quantitas à venis refluat versùs cor, quàm à corde truditur in arterias ; igitur in illa parte in qua sanguis lentescit cumulatùr copia sanguinis naturali maior, quæ efficit turgescentiam vasorum. Quoniam igitur suprà cerebri corticem maior est in vasis sanguinis quantitas, quàm naturaliter esse deberet, & corticem cerebri comprimi à superincumbente

in

in vasis liquido necesse est ; igitur comprimetur magis à superincumbente liquido cortex cerebri, quum liquidi maior est quantitas, quam quum minor est; & quemadmodum liquido naturali velocitate fluente diminuitur gravitas eius suprà corticem cerebri propter directionem motûs eiusdem per longitudinem canalis; ità lentefcente liquido augetur gravitas eius suprà corticem cerebri, quia diminuitur momentum velocitatis eiusdem per longitudinem canalis. Quare tùm ratione lentefcentiæ, tùm maioris quantitatis sanguinis in vasis plurimum augetur gravitas eius
suprà

suprà corticem cerebri, quæ
fortassè occasio esse potuit pro-
fundæ somnolentiæ in casu ex-
posito, & in similibus.

Medulla oblongata sero bi-
lioso tincta potuit etiam à spi-
culis liquoris biliosi irritari, &
ex fibrillarum eius irritatione
spiritus violenter commoueri;
vnde conuulsionis ratio peten-
da est; quemadmodum enim
idem serum biliosum ventri-
culi fibras irritando violentos
vomitus excitauit, pari ratione
medullæ oblongatæ fibrillas
molestè vellicando conuulsio-
nem inferre facile potuit.

OBSERVATIO VII.

Pulmo inflammatus : cor magnum, variegatum, & durissimum.

Miles ex gravi morbo convalescens in acutam incidit febrem cum respiratione difficili, tussi sicca, & dolore fixo circa medium sternum. Pulsus erat frequentissimus, calor intensissimus, & sitis inextinguibilis. De cordis phlogosi aliquam suspicionem habuimus; opportunitate remedia tentauimus, quibus non obstantibus Miles breui extinctus est.

In dissectione cadaueris inuenimus hepar valde obstructum, ac tumidum:

midum: paucum in abdomine serum:
 omentum semi-consumptum: dex-
 trum pulmonem valde inflamma-
 tum, cuius portio superior densa,
 dura, ac veluti scirrhusa erat, infe-
 rior adhuc spongiosa, & respectu
 mollis. Cor mole maximum erat
 plurimis albicantibus maculis va-
 rieatum: substantia eius durissi-
 ma, ac ferè scirrhusa, coloris atrii,
 cum vasis coronarijs turgidissimis.
 In dextro ventriculo duos inueni-
 mus polypos, quorum maximus in
 venam cavam, minor in arteriam
 pulmonalem ramosas productiones
 mittebat. In sinistro ventriculo
 nullus aderat polypus præter sangui-
 nem grumosum omni sero destitu-
 tum, quemadmodum reliquus san-
 guis apparuit.

SCHO-

Quod ex febre acuta post
grauem morbum super-
ueniente maius immineat pe-
riculum, quàm non præcesso
gravi morbo euidentissimum
est; sed non ità facile videtur
inuenire rationes mechanicas,
quibus demonstrari possit vnde
hoc graue periculum depēdeat:
Illæ etenim peti debent tùm à
constitutione sanguinis post
morbum, tùm à solidarum par-
tium conditione, in quibus pe-
culiaria quædam notanda sunt
tempore quo Aliquis ex graui
morbo conualescit; ex quibus
superuenientis morbi pericu-
lum

lum eruitur; sed illa hîc recensere nimis longum esset.

Respiratio difficilis videtur in hoc casu dependere ab obstructione, vel compressione canalium aereorum: obstructio autem tam repentina esse non potest, quia in corpore actu febricitante materia obstruens deberet esse quantitas notabilis liquidi in canales aereos, & vesiculas depluentis; quod tamen in hoc casu esse non potest; quia tussis est sicca, quæ supponit solum molestam vellicationem factam in interiori tunicâ bronchiorum & asperæ arteriæ, quæ acutissimi sensûs est, ab exigua quantitate humoris acrimoniâ pec-

peccantis, quæ impossibile est, ut possit canales aereos obstruere. Dependet igitur à compressione, quæ videtur facile explicari posse supponendo quòd pulmo turgeat, ut de facto turget sanguine ebulliente, & rarefacto: ex qua turgescencia necessario sequitur canales aereos, & vesiculas vndequaque premi, & coarctari; vnde liquidum acreum non habet vim sufficientem canales, & vesiculas distrahendi quantum opus est, ob resistantiam sanguinis vndequaque prementis dictos canales, & vesiculas.

Dolor fixus circa medium sternum, quando externus non est,

probabiliter iudicari potest,
 quod in corde, vel in pericar-
 dio sit. Fieri enim potest, ut
 pericardium ab humore acri
 molestè vellicetur; vel datâ ac-
 censione sanguinis phlogosaf-
 ficiatur; quemadmodum reli-
 quas partes corporis similiter
 affici per sæpè observamus. Præ-
 terea fiunt aliquandò exulcera-
 tiones in pericardio, interdum
 etiam abscessus: ex quibus con-
 stat causam doloris in pericar-
 dio multiplicem esse posse. Cor
 autem phlogosi affici tanquam
 causâ passionis dolorificæ in-
 dicare videbatur pulsus fre-
 quentissimus, qui denotabat
 cor importunè irritari ad fre-
 C quenz

quentem contractionem propter ardorem sanguinis, qui non solum in ventriculis, sed etiam in eius substantiâ villos præter modum calefaciendo, ac veluti vrendo, maximam in illis rarefactionem liquidi nervosi excitabat; unde cor semper dispositum erat ad contractionem; & eo momento, quo sanguinem recipiebat, illum conabatur expellere.

Cordis substantia naturaliter dura est ex fibris tenaciter complicatis, ac circumvolutis compacta; unde fieri nequit tam notabilis, vt in alijs partibus, effusio sanguinis in substantiâ cordis; quia fibrarum interstitia

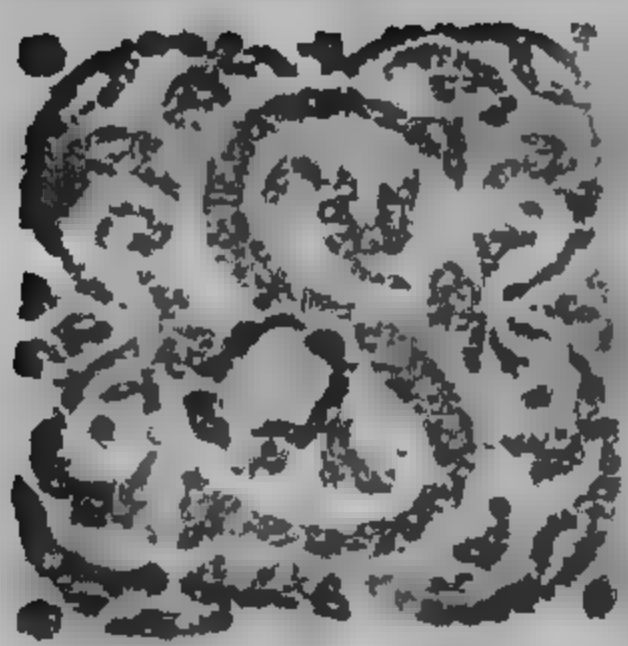
stitia arctissima sunt . Præterea sanguis qui spargitur per substantiam cordis ab arterijs coronarijs , in systole vrgetur in venas ob turgescientiam villorum cordis , ut patet ; per consequens exigua tantum sanguinis portio naturaliter remanet in interstitijs , & porositatibus ; Quod si sanguis febriliter ebulliens , & in interstitijs , & porositatibus cordis effusus quâcumque de causa , quæ multiplex esse potest , non possit in venas , vel à venis in cordis ventriculum liberè effluere ; ideoque moram in interstitijs & venis faciat ; quia sanguis supponitur accensus , calefaciet cordis vil-

los præternaturaliter, eosque
veluti vret, & phlogosim indu-
cet, & turgebunt vasa cordis, &
cor indurabitur tùm ob exsic-
cationem villorum, tùm ob san-
guinem in interstitijs fibrarum,
& porositatibus stagnantem.

OBSERVATIO VIII.

Pancreas durissimum, cum li-
quore lymphatico in canali
virsungiano: capsulæ atrabi-
lariæ maximæ, & alteratæ:
cor magnum, & planum &c.

*Acerdos ætatis consisten-
tis tetrâ scabie labora-
bat cum pruritu molestis-
simo, & siti inextinguibili; cete-
rum*

rum benè se habebat. Præter expectationem nocte quadam ex improviso mortuus est.

In dissecto cadauere vidimus pancreas obstructum, ac durissimum cum canali virsungiano lymphatico humore repleto: capsulas atrabilarias notabilis magnitudinis, interius alteratas, & friabiles. In dextrâ thoracis parte pulmo valdè alteratus arctissimè adhærebat pleuræ. Cor sub-rotundum non erat, sed valdè depressum & planum, & insignis magnitudinis: auricula dextra varicosa cordis ventriculo æqualis. Auriculæ sinistræ, & vètriculis nihil inerat sanguinis; aderant verò concretiones polypoſæ, quæ in quatuor magna vasa producebantur.

Puritus molestissimus, & si-
 nis inextinguibilis in cor-
 pore tetrâ scabie laborante ina-
 dicat defectum humoris aquei,
 & exuberantiam, & summam
 acredinem salium; unde patet
 utilitas, immò necessitas exi-
 stentiæ liquidi aquei in corpore
 animalis, quod præter alios
 præclaros usus abstergendis sa-
 libus, atque eliminandis per su-
 dores, vrinas &c. inseruit; ne-
 mini etenim ignotum est, quàm
 facilè salia consociantur cum
 aqueis. Deficiente verò humi-
 do retinentur salia in corpore
 arescente, & sanguinem acre-
 dine

dine inficiunt, & amissâ convenienti fluiditate in solidis partibus fixantur, quas interdum enormiter deturpant morbos producendo nunc magis, nunc minùs graues pro quantitate, & acrimonia illorum maiori, vel minori, & prout pars affecta magis, vel minùs ratione peculiaris vsus, & texturæ considerabilis est.

Mors improuisa polypis in corde repertis, qui producebantur in quatuor magna vasa rationabiliter tribui potest; adeò vt obstructis maioribus vasis circulatio sanguinis fuerit intercepta.

Quia sanguis erat destitutus

quantitate congrua humoris aquei ; igitur lymphæ , cuius basis est humor aqueus , minus diluta minus fluida , quàm in statu naturali esse solet , in canalibus suis lentescere debebat , & hac de causa ductus virlungianus lymphæ pancreaticæ turgidus apparuit . Quare autem obstructo , ac durissimo existente pancreate ductus , & canaliculi excretorii non fuerint adeò compressi , ut conspicui vix esse potuerint potius , quàm lymphâ turgere ; ratio esse videtur , quia liquor viscidus in ductu , & canaliculis impedimento erat concidentiae ductus , & canaliculorum contrà vim

vim compressionis corporis glandulosi obstructi, & duri. Præterea aduerto, quod pancreas est corpus compositum ex acinis glandulosis molis valde notabilis, qui facile digitis diffingi possunt; Et quia spatia acinis interiecta satis ampla sunt; ideo canaliculi excretorii minùs comprimuntur.

OBSERVATIO IX.

Inflammatiò meningum, & cerebelli corruptio.

*A*dolescens ab ingenti trabe ab alto cadente in capite percussus fuit cum fractura & depressione ossis parietalis.

C 5

Abla-

*Ablatis squamis & vulnere metho-
dicè curato versùs diem septimum
ingens ferè totius corporis, potissi-
mum verò capitis, & pectoris erysi-
pelas supervenit. Die undecimo
obiit. Notandum quòd nunquam
febricitavit, neque deliravit nisi pau-
cis horis antè obitum.*

*Resecto post mortem cranio in-
flammatæ apparvere meninges, &
cerebellum corruptum.*

S C H O L I A.

Rarissimum sanè est, quòd
inflammantur meninges,
absque eo quòd excitetur in
sanguine motus febrilis, qui
ferè semper inflammationum
comes

comes est, potissimum verò inflammationis membranarum cerebri, quæ non solum febrim, sed etiam delirium, & phrenitidem sæpissimè comites habet; Quia verò sanguinis crasis in corpore benè constituto difficile alteratur, nisi accedat aliquis potentissimus stimulus, qui sanguinem neque in qualitate, nec quantitate, nec motu peccantem, possit vitiosum in aliquo, vel pluribus ex his efficere, ideò fieri potuit, quòd particulæ sanguinis in parte inflammata deprauatæ, & recirculantes cum sanguine, & motus turbatus sanguinis in parte inflammata, & spiritus propter dolorem, &

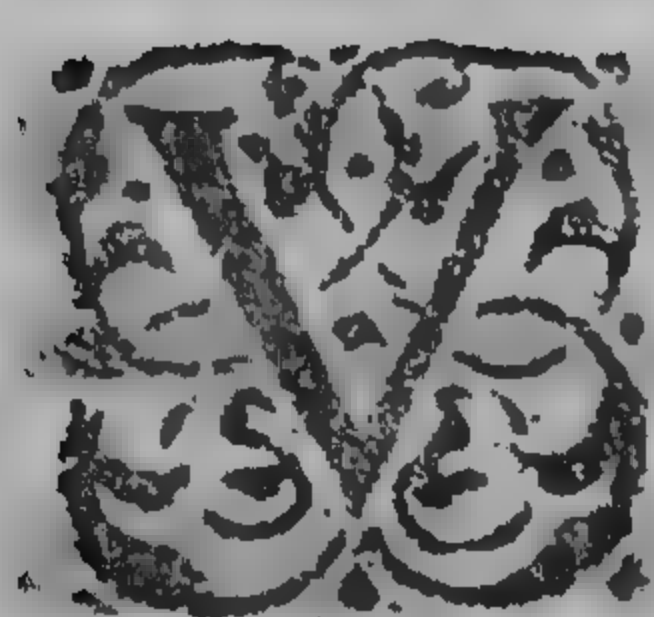
concussionem cerebri etiam per consensum affecti, non potuerint vim sufficientem habere ad excitandam sanguinis efferuescentiam, nisi ultimis vitæ horis, quo tempore inflammatio iam plurimum auclæ, & cerebelli corruptio febrem cum delirio produxere.

Circà corruptionem cerebelli plura dicere possem, quæ satiùs omittere iudico; quia in explicandis phænomenis morborum capitis, speciatim illis qui rarò contingunt, & cum symptomatibus non correspondentibus morbo, fateor ex infinitis penè rationibus, quæ ab Authoribus adducuntur, & ex illis,

illis, quæ mihi passim in mentem veniunt, nullam mihi aridere.

OBSERVATIO XI.

Tumor fibrosus intrâ tunicas
cæci & coli &c.

Vir ætatis annorum sexaginta circiter, temperamenti atrabilaris, valedudinarius doloribus ventris sæpe obnoxius conquerebatur de dolore fixo circa regionem iliacam dextræ lateris; febris non aderat, sed facile, & frequenter vomebat; vomitus autem non erat vehemens. Post iterata enemata, & oleum amigdalarum

rum dulcium remissus fuit dolor; sed mox sæuijt assumpto pharmaco ex cathar. passul. & diaphen., ex quo nihil ferè deiecit, neque vlla ex repetitis purgantibus euacuatio nisi per vomitum sequuta est; frustra etiam imposita fuere enemata; namque deijciebat talia, qualia imponebantur; nec feliciore euentu iteratum fuit oleum amigdalorum, ex quo nullum doloris leuamen obtinuit; Hinc leuiter febricitare cœpit, & missio sanguinis instituta fuit; à missione sanguinis non febricitauit ampliùs; nihilominus dolor exacerbatuſ est, & languidus Ager sensim defecit cum vomitu, extremis frigidis, pulsu formicanti, mente constantissima, ventre instar ascitici

tic

tici tumidissimo & duro, prout in ileo sæpissimè observavi.

Dissecto cadavere vidimus intestinum cæcum maxime magnitudinis, & gangrenâ affectum, sicuti etiam principium coli. Intrâ tunicas cæci & coli concreverat caro veluti musculosa fibris distincta, quæ illorum crassitiem plurimum auxerat. Hæc caro mollis in cæco, & coli initio luxurians sua corruptione gangrenam intestinale[m] induxerat. Colon non apparuit in cellulas distinctum; undè fortassè à relaxatione ligamenti explicatum fuerat. Reliqua intestina livida erant.

PLuribus modis canalis intestinalis angustari potest, vel omninò occludi: in primis à materiâ aliquâ, quæ multiplex esse potest canalem obstruente: vel à tumore ipsius canalis; potissimum verò ab humoribus intratunicas excreſcentiam producentibus, & crassitiem eius plurimum augentibus; vel etiam à compressione, aut strangulatione eiusdem, quæ frequenter contingit. A quacumque causa angustia, vel omnimoda occlusio canalis procedat manifestum est alimenta per vomitum reijci debere; ideòque chylificationem,

nem, & nutritionem lædi; inap-
 petentiam, & dolores ventris
 contingere, & alia plura; ac
 tandem mortem ipsam subse-
 qui, si morbus perseveret. Sup-
 posito enim evidentissimo illo
 principio, quòd ex contractione
 canalis cylindrici directio mo-
 tus liquidi fiat æqualiter ad
 utrumque extremum canalis, si
 utrumque peruium sit nullo exi-
 stente obstaculo, vel ad vnum
 tantum, si alterum imperuium
 sit; vel aliquod adsit obstacu-
 lum; pater quòd in statu natu-
 rali peruiio existente utroque ca-
 nalis intestinalis extremo ad
 utrumque æqualiter protrude-
 retur materia alimentorum,
 (quæ

(quæ plus minùs diluta liquidi rationē habet) & tùm p vomitū, tùm p secessum reijceretur, nisi occurreret aliquod obstaculū in parte superiori canalis à naturali contractione eius non superabile, per quod directio motus materiæ alimentorum fiat versùs inferiorem partem canalis, in qua etiam si reperiat etiam aliquod obstaculum alijs de causis necessarium, sufficit tamen, quòd minimum sit respectu obstaculi partis superioris canalis, & quòd facilè superetur a naturali contractione canalis. Iam supponamus dari angustiam præternaturalem canalis intestinalis in aliqua eius parte,

tc,

te, occurrit igitur in illa parte maximum obstaculum, cuius resistentia maior est naturali resistentiâ obstaculi superioris; Quare directio motus liquidi erit magis versùs superius extremum canalis, vbi respectivè tunc minor est resistentia à contractione canalis naturali maiore superabilis, minùs verò versùs angustiam, & inferius extremum canalis, vbi resistentia maior supponitur. Si verò adsit omnimoda occlusio canalís patet omnem directionem fieri versùs extremum superius; ideòque fieri fluxum & refluxum cibi à pharynge versùs occlusionem intestini &c. Ex his patet

pateret quomodo vomitus explicandus sit in hoc casu, & quomodo lædatur chylificatio, & corporis extenuatio contingat, & animalis œconomia perturbetur, & mors subsequi debeat.

OBSERVATIO XI.

Hepatis & diaphragmatis inflā-
matio: cutis, cerebrum, & in-
testina bile tincta: lien mon-
strosus: cerebri fraciditas.

*M*piricus quidam lacerto-
si corporis, altæque sta-
turæ, ac tanti roboris ut
funæ capillis alligato exuberantis
ponderis saxum eleuaret, cæpit fe-
brici-

bricitare cum levi subdelirio. Med-
 icus vocatus statim propinauit illi
 vitrum antimonij, ex quo enormis
 sequuta fuit euacuatio tam per vo-
 mitum, quam per secessum; post
 aliquot dies phreneticus evasit tanto
 accensus furore, ut mediâ nocte è
 lecto surgens validissimam ianuam
 ferratam brachiorum vi frangeret,
 & fugam è domo sibi procuraret.
 Obijt phreneticus.

Dissecto cadauere vidimus he-
 par phlogosi affectum, & diaphrag-
 ma pariter inflammatum in centro
 nerueo, hinc delirabat ut plurimum
 cum risu, varias efformans ob con-
 sensum nervorum deformes oris, &
 genarum torturas. Intestina omnia
bile tincta erant: cutis etiam, po-
tissi-

tissimum faciei icterica. Lien apparuit monstrosus, rotundus scilicet, membranâ inclusus durissimâ, & crassissima, & eâ parte, quâ respicit costas nobis cartilaginem, ac ferè ossâ.

Sinistri pulmonis extremitas inflammata erat ex contactu diaphragmatis; unde in ea parte egrotans acutissimum persentiebat dolorem cum tussi molestissima, & sicca.

In cerebro vasorum plenitudinem, & turgescentiam observavimus: substantiam cerebri bile tinctam, flaccidam, & ad corruptionem dispositam.

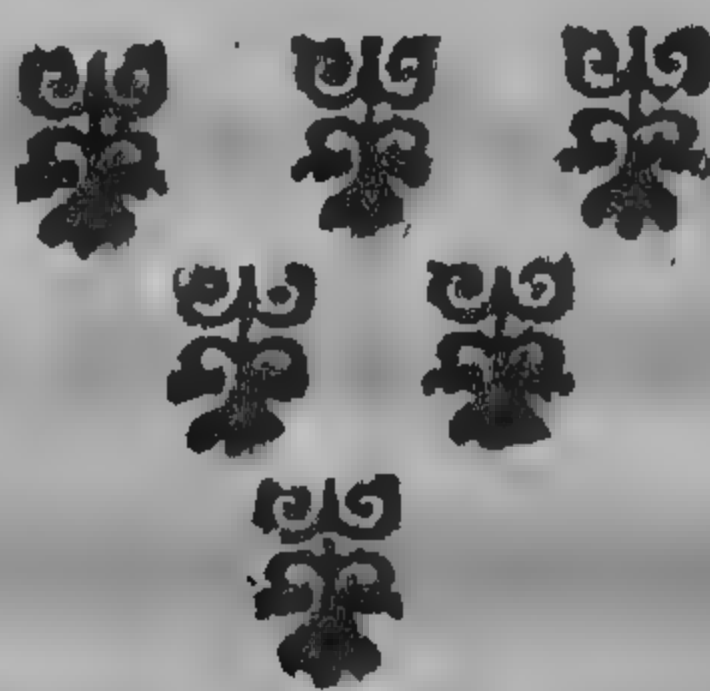
S C H O L I A.

Vis potentissima plerumque inest delirantibus cum furore, quia in illis sanguis plurimum effervescit, & particulae constitutivæ sanguinis dividuntur & attenuantur; & per consequens copiosè elaborantur spirituosæ corpuscula, quæ ignea sunt, & volatilia, & in cerebro, nervis, cæterisque partibus, quæ ab illis irradiantur tumultus, & validissimos motus excitant. Et quia bilis in hisce casibus copiosissima sanguini inest, ideò faciliè partes afficere potest, illisque flavedinem conciliare.

Licet

Lienis membranam, & substantiam ipsam aliquandò induratum inueni in aliqua eius parte; sæpissimè etiam aliæ membranæ, & canales, potissimum verò ligamenta, & cartilaginee indurescunt; quod ætate prouectis familiare est. Vidi nuperrimè arteriam coronariam naturali multò maiorem & durissimam, veluti osscam.

OBSER.

OBSERVATIO XII.

Hydatides in superficie cordis:
vesicula bilis maximæ ma-
gnitudinis, & meatus cystici
obstructio &c.

 In ætatis annorum qua-
draginta circiter à qua-
tuor mensibus laborabat
febri tertianâ duplici continuâ per
subintrantiam paroxysmorum; post
iteratas purgationes febris mutata
est in tertianam simplicem; mox
uniuersaliter œdematosus euasit; in-
de febris tertiana in quartanam de-
siit. Tumor euasit, & importuna
tussis ægrotanti superuenit, qui val-
dè emaciatus euadebat. Tandem de-

D

bilem

*bilem Aegrum motus convulsiui ex
improviso corripuere; unde in ex-
tremis frigidus breui expiravit.*

*Aperto cadauere mediocrem seri
copiam in Abdomine, & Thorace
inuenimus, nihilque morboſi in ca-
pite obſeruauimus præter inanitionem
vasorum ſanguineorum. Vidi-
mus in ſuperficie cordis hydatides
concreſcibili ſero turgidas; ſubſtan-
tiam pulmonum denſam, & duram
inſtar ſubſtantiae hepatis, & phlo-
goſi affectam. Veſicula bilis ingen-
tis erat magnitudinis; nam intra
eius tunicas ſerum concreſcibile in-
ſtar gelatinae compactum aderat;
unde tunicarum craſſities digitum
equabat. In meatu cſtico, quem
calloſum inuenimus adeo concreuerat
ſerum*

Serum illud, ut bilis transitum omnino intercluderet.

S C H O L I A.

A Pparent frequenter hydatides in superficie hepatis, lienis, cordis, aliarumque partium, quæ ab Aliquibus habentur pro varicibus vasorum lymphaticorum; Observantur tamen aliquandò in quibusdam partibus adeò copiosæ, ut omnes vasorum lymphaticorum varices esse difficile crediderim. Quamvis igitur fieri possit dilatatio vasis lymphatici in aliqua eius parte, quemadmodum contingit in vasis sanguineis,

non tamen hydatidis nomen illi tribuendum est, sed varicis. Formatio autem hydatidis ita explicari verisimiliter posse videtur. Cogita enim membranas corporis conflatas ex villis contractilibus extensiles esse, seu distrahi posse à quacumque vi resistantiam naturalis earum tensionis superante : Obserua etiam quòd membrana partem aliquam inuestiens illi tam arcte non adhæret ; quin aliqua eius portio possit à subiecta parte quoquò pacto eleuari sine laceratione, quia supponitur extensilis. Iam facile concipere potes formationem hydatidis, quæ nihil aliud est, quàm

por-

portiuncula membranæ partem
 aliquam inuestientis eleuata,
 & distracta adinstar vesiculæ.
 Causa eleuationis, & distra-
 ctionis membranæ est liqui-
 dum serosum propriâ fluidita-
 te, grauitate, & motu à sangui-
 ne, à corde, & villis contracti-
 libus aliarum partium commu-
 nicato vim faciens in portiun-
 culam membranæ, in quam in-
 cidit, & cuius naturalis tensio-
 nis & cohæsionis, resistentiam
 multiplici momento vincit;
 vndè cogitur eleuari & distrahi
 adinstar vesiculæ, quæ eodem
 humore seroso inflatur, & in-
 flata permanet, donec aucto
 humoris fluxu vesicula disrum-

patur ob impotentiam maioris dilatationis, vel diminutâ vi liquidi nitentis in vesiculam, villi eius contrahantur & sibi procurent suam restitutionem per repulsionem liquidi &c. Potest etiam liquidum per porositates vesiculæ dilatatas perspirare.

Substantia pulmonum naturaliter leuissima est, & rarissimæ texturæ; quia nihil aliud est, quàm membranarum, & canalium congeries. Si etenim à pulmone demas membranam continentem, canales aereos cum vesiculis, interiores membranas, arterias, venas, nervos, & vasa lymphatica nihil aliud superest substantiæ pulmonis;

nisi

nisi peripateticus sis, & ea omnia quæ memorauimus accidentia substantiæ pulmonis vocare velis. Est igitur substantia pulmonis humorum facile susceptibilis adinstar spongiæ propter vesiculas, & canales innumerabiles, quæ fluido aereo destinata sunt; & multis de causis repleri possunt humoribus in corpore fluentibus; Quod si contingat, euident est pulmonem densum fieri, & durum nunc magis, nunc minus prout humor spatia implens plus vel minus crassus est.

Eandem cystidis crassitiem aliquandò obseruauimus ob serum glutinosum eius tunicis inter-

ceptum ; Et memini me in aliquibus hydropicis illam crassitiam reperisse ; unde non malè cystidis hydrops vocaretur. In his casibus fere semper notavi meatum cysticum non solum obstructum à glutinositate seri, sed etiam coarctatum à crassitie tunicarum.

OBSERVATIO XIII.

Hepar steatomatosum, & musculorum Abdominis suprà corpus hepatis extenuatio.

Vidam Gallus à pluribus mensibus febre lentâ detinebatur, & à laudabili constitutione in habitum corpo-

ris

ris semi cacheticum degenerabat.
 Siticulosus erat, & vomebat sæ-
 pissimè. Tactu observabamus in-
 gentem in regione hepatis tumorem:
 occupabat enim totum epigastrium,
 & lenissimo tactu durities veluti su-
 perfacialis dignoscebatur; aded ut
 tumorem externum tanquam in
 musculis latentem mentiretur. Fru-
 stranea fuisse quæcumque tentavi-
 mus remedia; undè Ager præ lon-
 gitudine morbi obiit.

Cadaueris aggressi fuimus disse-
 ctionem, & observauimus miram
 musculorum abdominis suprà cor-
 pus hepatis extenuationem; Abla-
 tis etenim communibus integumen-
 is vix apparebant vestigia fibrarum
 musculorum, quæ penitus exsiccatæ

erant tanquam peculiari marasmo affectæ. Secto hepate apparuit steatomatosa illius substantia, albicans scilicet, & plusquam naturaliter compacta & dura. Aderat mediocris quantitas bilis flavo-sanguineæ in vesicula.

S C H O L I A.

QUoniam hepar tumidum erat, & à ligamentis non relaxatis in proprio situ detinebatur, debebat maius spatium occupare, & per consequens quaquaersum niti contiguas partes comprimendo. Contiguæ partes, quæ à situ proprio possunt quoquo pacto dimo-

dimoueri, aliquantulum decli-
 nando compressionem minùs
 patiuntur. Partes verò, quæ à
 contiguitate tumidi hepatis
 nullo modo recedere possunt,
 manifestum est maiorem com-
 pressionem pati. Musculi au-
 tem abdominis tumido hepati
 semper contigui sunt interme-
 dio solum peritoneo; igitur ab
 hepate tumente plurimum illos
 comprimi necesse est; Et quia
 hepar non supponitur solum
 tumidum, sed etiam durum;
 igitur hoc etiam de nomine
 compressio maior esse debet.
 Ex diuturnâ autem compressio-
 ne factâ à corpore duro suprâ
 corpus molle compositum ex

fibris, canalibus, humoribus fluentibus &c. sequitur fibras corporis compressi distendi, constringi, & tonum amittere, canales angustari, & humorum fluxum impediri; vnde oritur partis compressæ exsiccatio, extenuatio, marasmus.

Tumidum, ac durum euaserat hepar à materiâ crassâ in ipso congestâ, quæ porositates eius, & canales obstruxerat, atque in illis induruerat; vnde læsa texturâ eius organicâ vilcus erat inutile, quia impotens discernendæ debitæ quantitati sinceræ bilis, & noxium ob incommoda, quorum multis de causis occasio fuit.

OB-

OBSERVATIO XIV.

Tumor cartilagineus in pyloro
& superiore parte duodeni.

Istius ætatis consistentis
iam ab aliquot mensibus
inappetentiâ, vomitu, &
languore vexabatur sine febre; vo-
mebat serosa in maxima quantitate;
pulsus erat æqualis, sed parvus. In
abdomine ex carne tactu percipie-
batur tumor durus, & circumscri-
ptus sub ventriculo in parte dextra,
tali modo ut videretur hic tumor
contineri intra musculos, & perito-
neum. Nullus aderat in parte tu-
mente dolor. Purgantia per aluum
evacuabant, ita pariter enemata.

Tan-

Tandem cum vomitus serosæ materie Aegrum molestaret, ita ut alimenta nullo modo possent in ventriculo retineri, insensibiliter defectu nutrimenti, constanti mente expiravit.

Aperto cadauere vidimus tumorem illum contineri in pyloro, & parte superiore duodeni; Etenim crassities pylori, & duodeni sexies circiter naturali maior erat; & hæc crassities non erat carnea, sed cartilaginea; neque totam circumferentiam pylori, & portionis duodeni occupabat; sed partem dumtaxat illius exterius vergentem, quæ erat circiter totius circumferentiæ mediæ.

S C H O L I A.

Inappetentia in hoc casu dependebat ex eo quod cibus liberum non habebat fluxum à ventriculo ad intestina propter tumorem pylorum angustantem; ideòque quamvis aliqua cibi portio semper percolaretur in intestinis; notabilis tamen eius quantitas semper in ventriculo retinebatur, qui per consequens in continua distensione detinebatur; vnde fieri non poterat, vt ventriculo alimenta continente, & semper distento famis sensatio excitetur, vt multis rationibus ostēdi potest.

Et

Et quoniam alimenta in ventriculo diutius detinebantur ob angustiam pylori, fieri non poterat, quin à longiori morâ, & fermentatione vitium aliquod contraherent puta aciditatis, vel acrimoniæ, ratione cuius irritatæ ventriculi fibræ ad violentam contractionem stimulabantur; vndè vomitus sequebatur, qui ultimis vitæ diebus violentior erat ob maiorem pylori angustiam, & copiam cibi in ventriculo.

Et quia deficiebat debita restauratio sanguinis, & conueniens corporis nutrimentum ob viam alimentorum coarctatam in pyloro, & duodeno; ideo

non

non mirum si Æger languore vexabatur.

Præterea, quia nulla aderat discrasia sanguinis, & quamvis materia tumorem faciens à sanguine suppeditaretur talis naturæ erat, ut nullum in sanguine vitium argueret, ideo nulla contigit febris. Ulterius quia materia tumoris dura erat, quæ proinde non poterat cum sanguine misceri, & etiam si mixta fuisset cum sanguine, utpotè nullum habens vitium præter crassitiem, & duritiem, fortasse vim non habuisset sanguinem in febrilem motum concitandi; & hinc causa carentiæ febris perenda est.

Mate-

Materia glutinosa tumorem pylori, & duodeni efficiens cum ipsis tunicis concreuerat, & induruerat; unde tunicae crassiores, & duriores euaserant, & per consequens obrutissimi, aut nullius fortassè sensus capaces erant; ideò Ægrotans nullum in parte tumente dolorem persentiebat.

OBSERVATIO XV.

Pulmo carnosus &c.

Alus quidam ætatis consistentis, qui è Patriâ nuper aduenerat ægrotare cæpit cum pulsu paruo & raro, missi-

tissimo calore, nullo dolore capitis, nulla siti. Parum tussiebat, & interdum, sed rarò quid spumosum & albicans excreabat; verùm difficile respirabat, & suffocari aiebat, & à pondere pectoris opprimi, quod amplius tolerare non poterat. Varia assumpsit remedia, à quibus nihil levaminis habuit; sed oppressione aucta, pulsu sensim deficiente, ac tandem abolito, viribus, & mente constans loquetam amisit, & paucarum horarum spatio obiit.

Aperuimus cadaver, in cuius abdomine omentum semi consumptum, hepar ex obstructione tumidum, & viridi colore tinctum à bile, quæ in cystide viridis erat, & lienem dentatim iuxta longitudinem ex altera
 parte

parte diuifum vidimus. In Thora-
ce apparuit exterius pulmo non va-
riegatus, naturali durior, & consi-
fientiæ valdè compactæ non quidem
ex infarctu feri viscidæ, vel alterius
materiæ, sed ex propria substantia
excrefcente, quæ carnofa potius vi-
debatur, quàm vesicularis. Cor co-
piofiffimæ pericardiÿ lymphæ innata-
bat, quæ flauî coloris erat; & cor-
dis apicem ex difrupta hydatide alte-
ratum obferuauimus. Dexter ven-
triculus paruum polypum, sed durif-
fimum continebat.

S C H O L I A.

Carentia memoratorũ sym-
ptomatum in hoc Ægro-
tante

tante denotat sanguinem non effruescere, neque turbatam esse eius miscellam, quâ servatâ inalteratus sanguis in naturali crasi, & placido motu mansuescit; Itâ ex parte sanguinis nullâ dyscrasiâ affecti, & naturaliter fluentis functiones omnes ritè peragi debent iuxtâ leges œconomix animalis. Si igitur posito hoc statu sanguinis Alquis malè se habeat, signum est malum esse in aliqua parte corporis, quæ morbo laborat independentè à sanguine, qui benè constitutus supponitur.

Difficultas inspirandi cum gravissîma oppressione ferè semper signum est affecti pulmonis;

par-

parua verò tussis cum leui ex-
 creatu spumoso, rarò etiam suc-
 cedente denotat pulmonem ne-
 que sanguine, neque seri copia
 infarctum esse, sed aliquali tan-
 tum serositate, quæ cum aere
 mixta spumositatē efficit. Hæc
 autem minima seri fluxio exi-
 gui, ac nullius ferè momenti est
 respectu grauiissimi symptoma-
 tis, seu difficultatis maximè spi-
 randi Ægrum molestissimè ve-
 xantis. Igitur tanta difficultas
 spirandi vix, aut ne vix quidem
 dependere posse rationabiliter
 videtur ab humore in pulmo-
 nem depluente, sed ab alia ma-
 iori causa procedere debet. Et
 hæc esse quidem posset impedi-

tus spirituum influxus in organa
 respirationi inferuientia ex
 obstructione, vel compressione
 neruorum; sed frequentius esse
 solet aliquid cōprimens, vel ob-
 struens canales pneumonicos,
 speciatim aereos, & vesiculas
 aereas; vnde aeris in pulmonibus
 impeditur commercium;
 Ità in nostro casu per excre-
 scentiam substantiæ pulmonis an-
 gustantur vesiculæ aereæ cum
 tubulis; idèoque liber fluxus,
 & refluxus aeris haberi non po-
 test; nam vesiculæ compressæ,
 vel crassiores redditæ, vti etiam
 tubuli difficilùs distrahi pos-
 sunt à gravitate & elatere liqui-
 di aerei; vnde inspirationis ori-
 tur

tur impotentia . Eâdem de causâ coarctantur vasa sanguinea pneumonica, in quibus sanguinis motus intercipitur ; & ideò fortassè in dextro ventriculo genitus fuit polypus , quia vasa pneumonica excipere non poterant omnem sanguinem à dextro ventriculo qualibet systole propullum.

Si porositates hepatis obstruantur, evidens est humores, qui easdem permeare deberent, occurrente obstaculo retineri in substantia hepatis, & molem eius adaugere . Ex mole hepatis auctâ, seu magis compactâ, ac tumidâ fit, vt compri-
mantur, & coarctentur canales
cuius

eius tùm sanguinei, tùm biliar-
 res, & acini glandulosi, ex qui-
 bus substantia hepatis conflata
 est; vnde bilis ob impeditum
 liberũ fluxum ex acinibus & cana-
 libus versũs cõmunia recepta-
 cula, mouetur lentissimè, & vi-
 scidior euadit, & adhæret omni-
 bus superficiebus, quas tangere
 potest in substantia hepatis;
 Quare substantia hepatis recre-
 mēto bilioso imprægnata colo-
 rem bilis exhibet; Et quãuis hoc
 phænomenon non semper con-
 tingat obstructo hepate, tamen
 sufficit vt explicem quomodo
 datã obstructione hepatis illud
 possit contingere; nam reuerà
 dantur casus, in quibus illud acci-

E

cide-

cidere non potest etiam datâ
obstructione hepatis maximâ.

Figura lienis frequentissimè
variat; Interdum rotundam vi-
di, aliàs irregulariter circum-
scriptam, sæpiùs dentatam.

OBSERVATIO XVI.

Pulmonis abscessus: Pus in pe-
ricardio, & cor exterius cor-
ruptum.

Obustissimum Iuuenem
acuta febris corripuit
cum dolore laterali, ma-
ximâ anxietate, tussi, & sputo
cruento, pulsu valido, & duro &c.
Perseuerabat febris cum calore in-
ten-

tensissimo, & siti inextinguibili ex
 maximâ accensione sanguinis; unde
 erysipelas in facie exortum fuit.
 Sanguis è venâ ductus crassâ gela-
 tinâ, câque flauâ refertus erat. Cir-
 ca diem decimum obiit.

In cadauere vidimus abscessum
 disruptum in parte sinistâ pulmo-
 nis, ubi dolor aderat: pleuram pa-
 riter corruptam ex adhæsione pul-
 monis, & notabilem puris copiam
 in cavitâ Thoracis. Maximam
 etiam puris copiam in pericardio
 inuenimus, à cuius contagio cor ex-
 terius purulentum euaserat.

S C H O L I A.

INflammatiō pulmonis interdum fit in tota eius substantia, aliquandō in aliqua tantum eius parte superiori, vel inferiori; laterali, vel mediā; superficiali, vel internā. Si inflammatiō pulmonis fiat in aliqua eius parte non longē à superficie cum notabili nuxu sanguinis in illam partem, faciliè disrumpitur pulmo, & materia fluit in cavitate Thoracis. Distractis enim, quantum distrahi potuerit, interioribus membranis, & mēbranā continente, quia semper cumulatur sanguis in parte inflammata, ibidemque turgēt,
&

& nititur quaquaversum, cuius
 dens est tumorem, seu absces-
 sum, qui semper nititur in mem-
 branam continentem iam mul-
 tum distractam, & quæ ulterio-
 ris dilatationis incapax est, ibi-
 dem disrumpi debere ob mini-
 mam dictæ membranæ resisten-
 tiam. Præterea motus respira-
 tionis plurimum faciliat hanc
 ruptionem abscessûs; quia in
 inspiratione, quæ in peripneu-
 monicis violenta est, aer rapidè
 fertur in substantiam pulmonis
 per innumerabiles canales ver-
 sùs eius peripheriam tendentes;
 vndè materia abscessum faciens
 ab impetu aeris magis vrgetur
 versùs membranam continen-

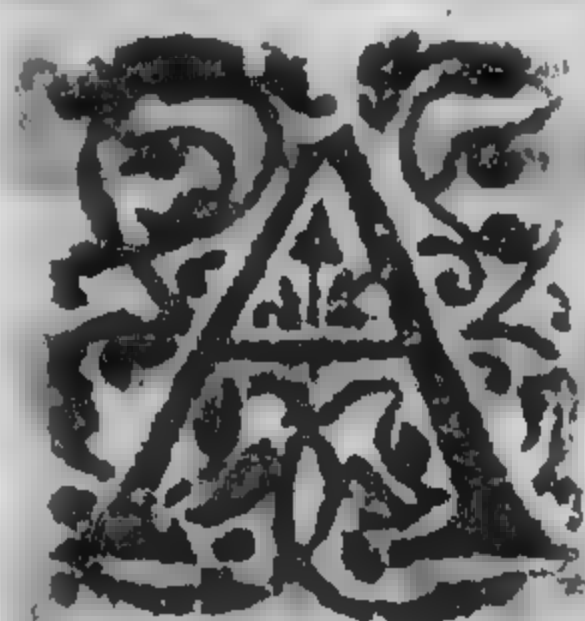

tem, ubi ruptionis imminet periculum. In expiratione verò quia pulmo concidit, materia abscessum faciens vrgetur, & nititur indifferenter quaquaversum excepta illa exiguâ quantitate, quæ esse potest in vesiculis, & canaliculis aereis: hæc enim à concidentia pulmonis vrgeri quoquo pacto potest versus asperam arteriam, sed lentissimo fluxu ratione debilis compressionis, elasticæ materie, & angustiae canaliculorum & vesicularum; unde ad promovendum eius fluxum vel voluntariè, vel ab importuna irritatione coacti tussis auxilio utimur, ex qua concitatur rapidus
aeris

aeris in expiratione motus;
Quare patet multiplicem esse
causam disruptionis pulmonis
&c.

OBSERVATIO XVII.

Cor in basi vulneratum &c.

Nno 1680. die 26. Mar-
tij apertum fuit cadauer
militis, cui vulnus infli-
ctum fuerat Thoracem penetrans.
Ensis sternum perforauerat, & per-
forato etiam pericardio cordis sep-
tum in basi vulnerauerat, vulnere
leuiter penetrante sinistrum ventri-
culum, & in dextro finiente. Vi-
xerat 17. dies, & quotidie educeba-

E 4 *th*

tur è vulnere libra sanguinis. Suprà dextram Thoracis partem decumbere non poterat ob copiam sanguinis in opposita parte extravasati. Nihil sanguinis, aut puris repertum est in pericardio, sed cor exterius corruptum apparuit, & in ventriculis aderant polypi.

Cur autem ex inflicto intra cordis ventriculos vulnere non illico mors subsequuta fuerit, ratio est; quia cor vulneratum erat in basi, sanguisque ex parvo foramine non nisi guttatim effluere poterat; unde requirebatur longum temporis spatium, ut per illud foramen in basi totus sanguis egrederetur; Quod si vulnus versùs medium, vel contra cordis exitisset minori temporis spa-

io uniuersus sanguis effluxisset.

S C H O L I A.

IN quacūmque parte cor leuiter vulneretur concipi vix potest quomodò in diastole sanguis possit per exiguum vulnus egredi, quia statim cor contrahitur; sed euident est quòd per quodcumque datum vulnus debet in systole cordis sanguis effluere: Effluet autem magis si vulnus sit in cono, quam in medio parietum, & in medio parietum magis quàm in basi.

Quoniam enim in systole cordis omnis caro eius inflatur, & unius lateris paries nititur in

E S parie-

parietem alterius lateris, ex hoc mutuo nisu fit, vt sanguis in neutrum ex oppositis parietibus determinetur; nam quilibet paries rationem habet potentiae, & resistentiae; Et quia cor rationem habet canalis conici, ita in contractione eius sanguis recipit directionem motum; versus vtrumque extremum illius; sed inferius extremum canalis conici, siue cordis imperuium est; igitur omnis directio fit versus extremum superius.

Supponamus ergo cor in apice vulnerari; erit igitur cor in vtroque extremo peruium; & per consequens effluet etiam
sanguis

sanguis ex inferioris extremi orificio, seu vulnere iuxta proportionem vulneris, & æquali proportionaliter velocitate, quâ fluit per extremum superius naturaliter peruium.

Hinc patet quòd vulnerato vno cordis pariete circa medium minor, quàm à vulnerato cono sanguinis effluet quantitas; quia in contractione cordis directio motus sanguinis fit versùs duo cordis extrema propter mutuum nisum parietum, eademq; seruatur directio perforato pariete, ex quo fluere tantùm potest portio sanguinis, qui à parte parietis opposita parietis vulnerato trudi potest; nam

ubi vulnus est, ibi deest potentia impellens sanguinem, & resistentia contrà impetum illius, qui truditur à parte alterius parietis opposita vulneri; igitur &c.

Denique supponamus cordis basim vulnerari; quia cordis caro ad basim gracilescit, & ibi ventriculi ampli sunt; igitur in systole contractio carnis, quæ circa basim est minimam vim habet; & per consequens nequit imperum sufficientem imprimere sanguini, ut per datum ibi vulnus sanguis velociter effluat. Accedit quod sanguis protrusus à tota mole carnea cordis versùs basim refringit
impe,

impetum sanguinis qui nititur
versus locum vulneris latera-
lem; unde exigua tantum san-
guinis quantitas, & cum mini-
mo impetu per vulnus egrede-
retur, quia totus sanguis reci-
pit directionem motus à cono
versus basim directè ad vata.

In casu memorato non so-
lùm vulnus est ad basim cordis,
sed ad angulum qui est inter
septum, & parietem sinistri ven-
triculi; ex quo fit quòd in sy-
stole caro parietis, & caro septi,
quæ angulum efficiunt, inui-
cem approximantur ob vtrius-
que turgentiam, & reddunt an-
gustius vulneris orificium; unde
hac etiam de causa minori co-
pia,

pia, & impetu effluit sanguis è
vulnere in basi cordis, quam in
medio, & apice in casu exposito.

OBSERVATIO XVIII.

Colon in hypogastriū diductū.

*V*trum ætatis consistentis
herniosum ex epiplocele
febris corripuit cum vo-
mitu enormi, siti inextinguibili, in-
quietudine, & ventris doloribus.
Enemata imponebantur, quæ Ager
difficilè excipere, nulla modo reti-
nere poterat. Remedia per os as-
sumpta nec vomitum compescere,
nec tormina lenire, nec alium ape-
rire potuerunt. Tandem Egrotans
in extremis partibus frigidus evasit
cum pulsu formicanti, sensimque de-
fecit.

In

In cadauere obseruauimus intestinum colon à naturali situ recessisse, diductum scilicet in hypogastrium à mole aucta omenti, quod à ventriculo secesserat, & in scrotum prolapsum totā eius capacitatem implebat illi arctissime adherendo. Intestina omnia phlogosi affecta conspiciebantur.

In hoc cadauere curiosum quid obseruauimus, nimirum vesiculam bilis turgidissimam instar intestini: exemimus hepar, ut illam examinarem, & notauimus ab incluso intra vesiculæ tunicas flatu vesiculam fuisse tam insigniter expansam: nam leuiter perforata exteriori tunica, illicò concidit vesicula, remanente integra interiori tunica. In meatu
cysti-

cystico annulum fibrosum Glissonij
manifestum vidimus.

S C H O L I A:

Manifestum est quod posito situ memorato intestini coli difficilis esse debet excrementorum motus in colo, & à colo ad rectum : naturalis enim coli positura & conformatio talis est, vt celerem excrementorum in illo motum, & transitum ad rectum impediat, quia modicè flexuosum est tanquam segmentum magni circuli. Igitur quò magis augetur hæc tortuositas eò difficilior redditur motus excrementorum.

torum. In nostro casu datur tortuositas intestini coli naturali maior, quæ considerari potest ut triplex, una scil. versùs ileum, altera versùs rectum, altera in hypogastrio. Quæ in hypogastrio est, minoris momenti per se ipsã est, quia convenit cum naturali tortuositate eiusdem intestini in epigastrio; sed dato descensu coli in hypogastrium, declivior intestini positura occasio est, quòd portio coli tam versùs ileum, quàm versùs rectum tortuosa, & eminens sit, & similis naturali machinæ pylorici. Quare habita proportionem conjecturari potest utriusque tortuositatis resistentia.

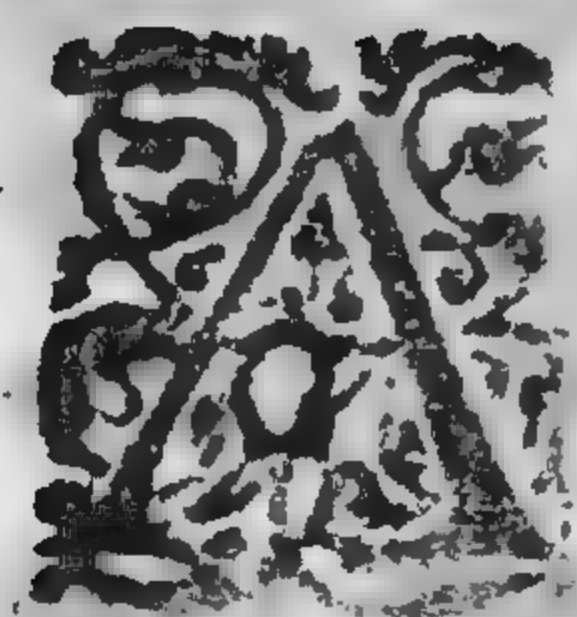
Circà

Circà phænomenon vesiculæ felleæ obseruo quòd quemadmodum exterior tunica vesiculæ est continuatio tunicæ hepatis, quæ ab hepate facile diuelli potest; ità pari facilitate exterior vesiculæ tunica ab interna seiungi potest ex intromissione alicuius liquidi, potissimum serosi, vt aliquoties obseruasse memini.

OBSERVATIO XIX.

Polypus cordis.

Nno 1680. mense Februario Adolescens laborauit graui peripneumonia, à quâ conuenientibus remedijs,

Et

& speciatim sanguinis missionibus
 modicè iteratis sanatus est. Supe-
 rerat seri viscida in pulmones flu-
 xus, qui per plures menses continua-
 uit. & Adlescens sensim ad cache-
 xiam vergebat. Non diù cachecticus
 vixit: nam hydrope uniuersali cor-
 reptus decem, aut duodecim dierum
 spatio absque pulsu manifesto cum
 difficillima respiratione expirauit.

Dissecto cadauere notauimus dex-
 trum cordis ventriculum naturali
 ampliore, in quo ingens polypus
 multis radicibus inter ventriculi sul-
 cos irreptis orificia vasorum corpore
 suo obstruebat.

S C H O L I A:

Quoniam sanguis, qui à sinistro cordis ventriculo truditur in arterias, & mittitur per illas in vniuersum corpus, debet superare resistantiam naturalis arteriarum contractionis, grauitatem, compressionem, & tensionem reliquarum partium, necesse est, vt à corde talem impetum recipiat, qui dictas resistentias superare valeat; sanguis autem qui à dextro cordis ventriculo in pulmones truditur multò minorem superare debet resistantiam, vt manifestum est; vnde minorem exigit à corde impulsus. Igitur patet

tet

tet ratio differentia ventriculo-
 rum, quòd scilicet sinister dex-
 tro plurimum crassior sit, seu
 multa carne roboretur, quæ ad
 maiorem contractionis vim fa-
 ciendam necessaria est. Quo-
 niambigitur dextri ventriculi
 vis contractionis minor est vi
 contractionis sinistri ventriculi,
 & cum minori impetu sanguis
 exprimitur à dextro ventriculo,
 quàm à sinistro, poterit facilius
 in systole cordis sanguinis por-
 tio remanere in dextro, quàm
 in sinistro ventriculo, ibidem-
 que lentescere, crassitiem, &
 glutinositatem, seu polypi na-
 turam contrahere. Porro quia
 maiores arteriæ rarissimè ob-
 struun-

struuntur, & multiplicia habent
 emissaria; ideò etiam si aliquod
 ex his obstructione afficiatur,
 nihilominus sanguis sufficienter
 in reliqua deriuatur emissaria;
 vnde maiores arteriæ quæ san-
 guinem immediatè à corde re-
 cipiunt semper sunt dispositæ ad
 recipiendum sanguinem quali-
 bet systole propulsum: Qua-
 mobrem rarissimum est quòd
 sanguis in systole cordis ne-
 queat à sinistro ventriculo totus
 expelli. Sed quia sanguis à dex-
 tro cordis ventriculo mittitur
 solum in pulmonem per arte-
 riam pulmonalem tanquam per
 vnicum emissarium; Igitur da-
 tâ resistentiâ in pulmone, vel in
 emis-

emissario non poterit sanguis in qualibet systole à dextro ventriculo protusus omninò expelli ob occurrentem resistantiam in emissario, vel receptaculis, & per consequens aliqua eius portio maior vel minor iuxta proportionem spatij superstitis in canalibus, & receptaculis remanebit in dextro ventriculo cordis, & facta in illo longiori mora concreescere facile poterit in polypum. Quare patet in affectibus pulmonis facile produci posse concretiones polyposas potissimum in dextro ventriculo.

OBSER.

OBSERVATIO XX.

Mesenterium versùs spinam re-
tractum: substantia medul-
laris cerebri & medulla ob-
longata durissima &c.

Infans mediocriter carno-
sus capitis parvi primò le-
vibus, mox validis con-
vulsionibus corripitur. Purgatus
fuit, & à purgatione meliùs se habere
videbatur; Adhibitis etiam remedijs
volatilibus, ut spir. sal. armon. elixir.
vit. tinct. castor. &c. adhuc meliùs
se habuit. Tertia verò die superve-
niente insultu validissimo obiit.

Aperto cadavere vidimus inte-
stina flatibus distenta, & versùs
verie-

vertebras retracta à mesenterio convulsivè contracto. Pauca aderat bilis in vesicula, eaque coloris, & consistentiæ instar liquida picis. In cerebro vasa sanguine turgida apparere, excepto plexu choroide prorsus inanito: substantia medullaris cerebri & medulla oblongata durissima erat, ac veluti tensa.

S C H O L I A.

M Esenterium in homine ex duplicata peritonei membrana componitur, cui interijcitur peculiaris, ac fibrosa membrana, quæ notabilis contractionis capax est. Et quia copiosi extant in mesenterio nervorum

F

ple-

plexus & ramuli; idcò in affectibus convulsivis facile mesenterium violentam patitur contractionem.

Frequentissimè cerebri vasa sanguine turgidissima observavi speciatim in affectibus capitis, cum tamen plexus choroideus esset omninò depletus. Huius ratio phænomeni hæc esse videtur, quod vasa sanguine turgida apparentia sunt potissimum venosa, vasa verò plexum choroidem constituentia sunt pleraque arteriosa. Notum est autem multò maiorem sanguinis copiam in venis semper reperiri, quàm in arterijs, tum quia venarum maior est numerus,

rus, & amplior diameter, iūm-
quia arteriæ magis quàm venæ
contractiles sunt, idèòque in
venas facile distractiles omnem
ferè sanguinem exprimunt.

OBSERVATIO XXI.

Tumor in Hepate.

Excellentissimus Dominus
ætatis consistentis, corpo-
ris carnosus, vinis mera-
cioribus valdè deditus incidit in fe-
brem erraticam, quæ per quatuor
continuos menses perseveravit. In-
terea conquerbatur de dolore in re-
gione hepatis, & lienis, & circa
inferiorem partem sterni. Ultimis

vita diebus fluxum alui importunum habuit, ac tandem resolutis viribus sensim deficit.

Dissecto cadauere obseruauimus in primis insignem extenuationem partium præcipuè carnosarum, quid in Abdomine membrana adiposa erat adhuc multo adipe referta: omentum valdè erat consumptum, & totus venter omnino depressus. Vidimus hepatis mole insigniter augmentum, cuius lobus anterior in sinistrum hypochondrium protendebatur; In parte gibbâ deprehendimus insignem tumorem, quo aperto effluit puris glutinosi, & sub cruenti ingens copia, illoque euacuato obseruauimus cystam notabilis crassitie.

SCHO-

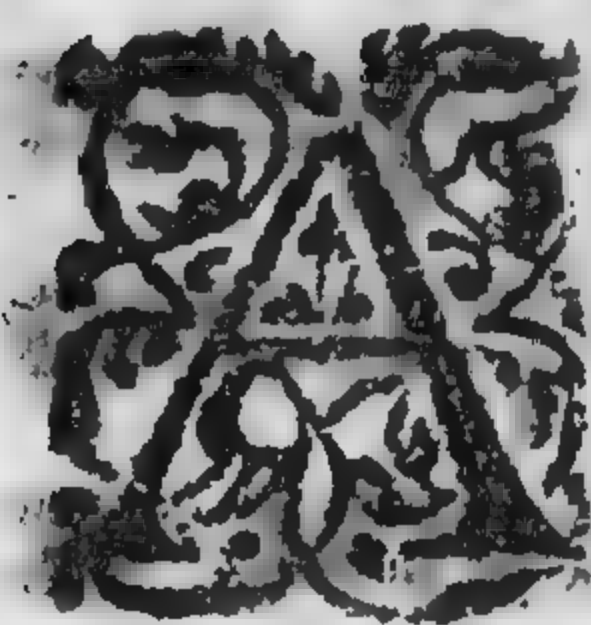
S C H O L I A.

Dolor in hypochondrio dextro, & versùs sternum pendebat ex tensione ligamentorum hepatis; quoniam tumor in parte gibba vrgebat molem hepatis versùs partem sinistram; vade necesse erat ut ligamenta per vim distenderentur; Dolor verò in sinistro hypochondrio pendebat ex eo, quòd lobus hepatis ventriculum & lienem premebat: quapropter ob insuetum pondus Æger percipiebat dolorificam in illa parte sensationem.

OBSERVATIO XXII.

Cor maximum plurimis
 vlcusculis in superficie
 alteratum.

Nno 1680. Vir ætatis
 consistentis strigosi habitus
 cœpit conqueri de Palpi-
 tatione cordis, quæ per mensem cir-
 citer parum remissa, iterum recrui-
 duit, & cum tanto impetu, & stre-
 pitu sinistrum latus arietabat, ut so-
 nitus ad notabile spatium audiretur,
 & vibrationis impetus in Thorace
 conspiceretur.

Pulsus semper habebat equa-
 lem, aliquandò tamen durum, &
 magnum, aliàs paruum & celerem
 spe-

speciatim ultimis vitæ mensibus, sed nunquam intermittentem: aliquam spirandi difficultatem, sed maximam pectoris anxietatem: Dolorem in sterno, & cartilagine xiphoide continuum; nec poterat suprà latera, nec suprà dorsum decumbere; Denique habebat præfociones periodicas, quarum quatuor vel quinque gravissimas intra duos annos passus fuerat.

Die septima Aprilis An. 1682: sensim languendo obiit: Cæpit enim frigescere in partibus inferioribus: mox erumpebant sudores frigidi, & pulsus sensim deficiebat, qui ultimis vitæ horis percipi amplius non poterat corde adhuc languidissimè palpitante.

Huius morbi causam curiose
 scrutati fuimus in cadauere, & ob-
 seruatis in Abdomine sanis omnibus
 respectuè visceribus. Thoracem per-
 lustrauimus, in quo inspectis primo
 pulmonibus flaccidis, & semi-con-
 sumptis, pericardium seruimus,
 quod contiguum cordi absque con-
 tento sero inuenimus. Cor autem
 mole maximum, ac verè monstro-
 sum se se obtulit plurimis exiguis
 ulceribus in superficie alteratum:
 Auricula dextra varicosa maxi-
 mum polypum continebat: dextro
 ventriculo alter inerat polypus, &
 alter etiam sinistro.

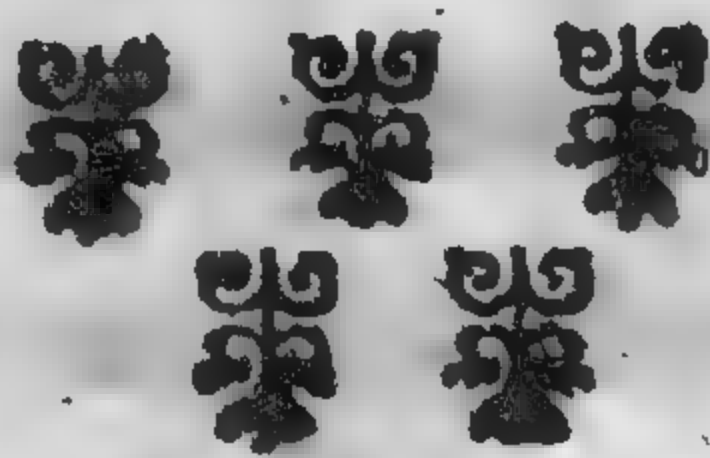

S C H O L I A.

Quoniam cor mole maximum erat, ideò pericardio factum est contiguum; Et quia nullum supererat in pericardio inane spatium, ob perfectam eius cum corde contiguitatem; ita nullus in pericardio liquor apparuit. Præterea cor non solum omne spatium in pericardio occupavit, sed moles eius enormiter aucta violenter dilatavit pericardium, cuius valida distractio in consensum traxit mediastinum, à quo externa eius membrana propagatur; Et hinc dolor in sterno, & circa cartilaginem xiphoidem

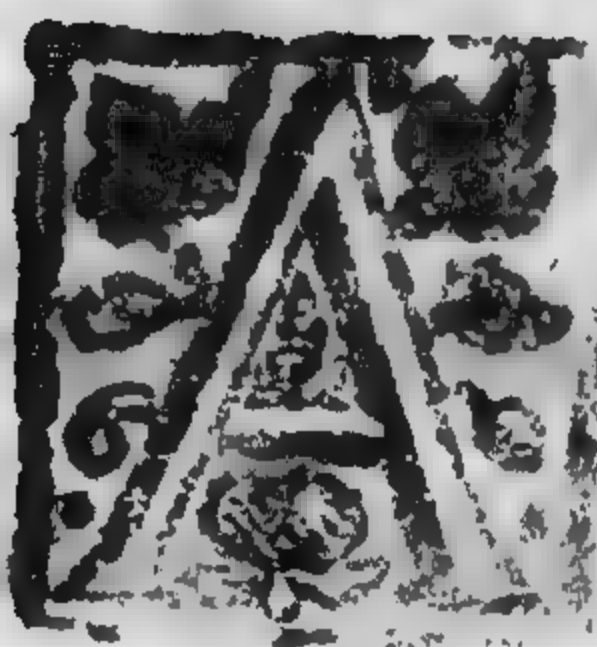
sequutus est. Ob eandem cor-
 dis magnitudinem notabiliter
 auctam difficilis esse debebat
 Ægri in vtrumque latus, & su-
 præ dorsum decubitus; quo-
 niam ad latera decumbente
 Ægro maximā patiebatur pul-
 mo ab ingenti pondere cordis
 compressionem: suprà dorsum
 verò decumbente, tota moles
 ponderosa cordis suprà ma-
 gnā arteriam, & venam ca-
 uam grauitabat; vnde sequeba-
 tur inquietudo, repugnantia, &
 anxietas Ægri in tali decubitu.
 Porro rationem molis maximæ
 cordis magnam Thoracis par-
 tem occupantis pulmo dilatari
 sufficienter non poterat in in-
 spira-

spiratione ob deficientiam spatij in cavitate Thoracis, & aliqualem etiam à cordis mole compressionem patiebatur; unde liber fluxus liquidorum in substantia eius haberi non poterat; hinc necesse erat ut pulmo flaccesceret, & consumeretur, ut evidens est. Ulcera in superficie cordis reperta ostendunt veram causam palpitationis; quoniam à molesta irritatione in cordis villis per ulcera facta cor stimulabatur ad violentam contractionem.

OBSERVATIO XXIII.

Diaphragmatis disruptio, &
ventriculi in Thoracem
ascensus.

*Nno 1682. mense No-
uembri Adolescens habi-
tus corporis gracilis vul-
nus antè annum in Epigastrio pas-
sus, à quo identidem doloribus ve-
luti colicis occasione prava, & inor-
dinae victus rationis obnoxius fuit;
cæpit de dolore ventris conqueri, cui
maxima vomitus violentia accessit.
Medici vehementissimum vomendi
impetum mirati opportuniora præ-
scripsere remedia, quæ prorsus inu-
tilia fuere Egro sensim deficiente.*

Cada-

Cadaueris dissectioni vocatus intestina omnia phlogosi affecta obseruari; & evidens est Adolescentem ex ileo perijsse, cum ex relatione in ultimis vomitus conatibus quid faeculenti vomuerit. Vesicula bilis atrâ bile turgida inuenta est; Quod autem rarissimum visum fuit, diaphragma, ubi œsophago transitum præbet, disruptum, & ventriculum cum portione omenti in cavitate Thoracis inuenimus.

S C H O L I A.

Verisimile est quòd vulnus inflictum in epigastrio ventriculum penetrauerit, & inductâ vulneri cicatrice supererit

rerit in ventriculo stimulus,
 qui datâ leui occasione vomendi
 necessitatem fecerit : Hic
 stimulus multiplex esse potest,
 vel spirituum motus inordina-
 tus, qui multoties recisis parti-
 bus neruosis remanet, & lon-
 giori tempore perdurat, vt ob-
 seruamus in illis, in quibus re-
 ciso brachio, vel crure superest
 dolorifica passio quæ à morbo
 recisæ partis producebatur, an-
 tequam pars illa rescinderetur:
 vel acris materia ex vitiata ci-
 catrice transudans, & vellicans
 nerueas fibrillas : vel etiam ma-
 la cicatricis conformatio, vt si
 aliquæ nerueæ fibrillæ laxiùs
uniantur, aliæ strictiùs ; vnde
 faci-

facile sequitur inæqualitas motus illarum quæ molesta esse solet spiritibus animalibus, quorum influxum naturali maiorem promouet.

Diaphragma non perforatur ab œsophago in parte neruea, vt multi Anatomici censent, sed in parte carnea, quæ ab œsophago verè non perforatur, sed illi permittit transitum: componitur enim diaphragma ex duplici musculo anteriori, & posteriori: posterior ex duobus carnosis cruribus constat, quæ œsophagus interiacet; vnde sufficit quòd hæc duo crura musculosa diducantur, & illorum vnio, vel coalitus anterior, vel poste-

posterior aliquantulum discon-
 tinuetur, vel dirumpatur, ut
 ventriculi violenter contracti
 permittant in Thoracem ascen-
 sum: notum est enim quod
 ventriculus in distensione posi-
 tus maximam molem habet, &
 ingens spatium occupat; sed va-
 lidè contractus minimam ha-
 bet dimensionem; vnde potest
 in Thoracem conuulsus ferri
 per foramen ampliatus dia-
 phragmatis, ut dictum est. Vidi
 hominis vētriculum adeò con-
 tractum, ut dimidij pugni ma-
 gnitudinem non excederet. Pa-
 tet etiam summa discrepantia
 inter dimensionem partiū dum
 contractæ sunt, vel plurimum
 disten-

distentæ potissimum in vtero;
vesicâ urinariâ, intestinis &c.

OBSERVATIO XXIV.

Strangulatio superioris orificij
ventriculi à mole maximâ
hepatis, & ventriculus in
umbilicalem regionem de-
trusus.

Reverendus Pater tempe-
ramenti sanguinei, &
habitus corporis carnosius
laborabat identidem, ut referebat,
languore stomachi: sensim extenu-
batur, & ex eodem languore defi-
ciebat ob impotentiam sumendi ali-
menta, quæ probè degluta ad ven-

trich-

auriculum pervenire non posse videbantur. Tandem vehemens corripuit illum vomendi stimulus, & atrii humoris mediocrem copiam euomit; post vomitum inuasit febris; unde breui macilentus, & in marasmo constitutus occubuit.

Dissecto cadavere animadvertimus omentum tenacissime adherere peritoneo: hepar mole maximum occupabat totum epigastrium: bilis vesicula amplissima erat, & bile repleta: lienis vestigia vix apparebant. Notauimus ab ingente mole, & pondere hepatis depressum fuisse ventriculum, quem in regione umbilicali inuenimus, & orificium illius superius à superincumbente hepate valde compressum, ac veluti strangulatum. No-

Notandum quòd liquida diffi-
ciliùs deglutiebat, quàm solida.

S C H O L I A.

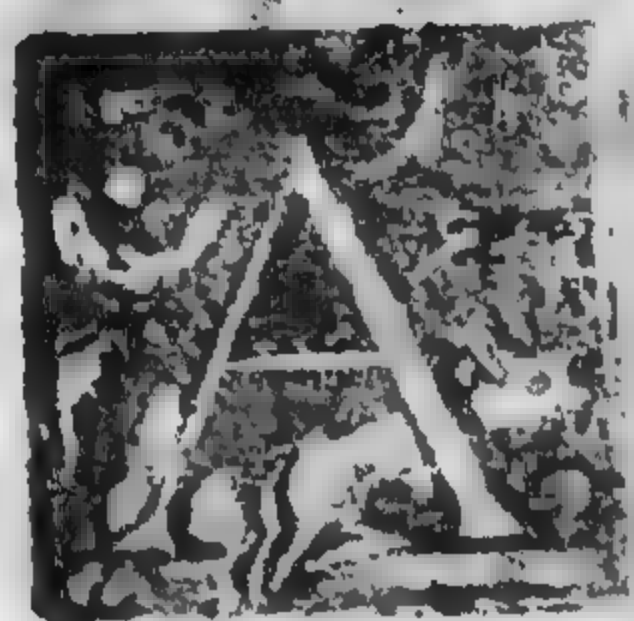
EX depreffione ventriculi, &
strangulatione superioris
illius orificij patet neceffitas
languoris ftomachi, & impo-
tentiaè fumendi alimenta; ficuti
enim robur ftomachi à vigora-
tione fibrarũ eius, & vegetâ con-
tractione dependet; ita eiusdem
languor cõcidentiâ, & relaxatio-
ne producitur; œfophagus etiã
per vim elongatus euafcerat an-
guftior, vndè alimenta difficilè
canalem permeare poterant.
Præterea orificium ventriculi
fir-

firmiter coarctatum cibi ingres-
 sum in ventriculi cauitatē pro-
 hibebat. Quoniam verò œso-
 phagus plurimum erat disten-
 tus, parietes eius facti erant
 contigui, & tenaciter adhæren-
 tes; vnde liquida in potu sum-
 pta vim sufficientem habere
 non poterant ad distrahenda
 canalis latera; Verum solida
 alimenta à pharynge se contra-
 hente compressa facilius pote-
 rant adinstar cuneorum disiun-
 gere contigua œsophagi latera,
 & per vim contractilem totius
 canalis vrgeri versùs orificium
 ventriculi, eiusque resistentiam
 superare.

OBSERVATIO XXV.

Maxima lymphæ copia in ventriculis cerebri : portio cerebri supra nervos opticos corrupta.

Nno 1680. mense Maio
Virginem vidi semi-deli-

rantem diu, noctuque querulam, & irrequietam ferè sine sensu oculis scintillantibus, flammeis, & veluti convulsis. Conquerebatur de dolore capitis, & nulla aderat febris. Opportuniora remedia præscripta fuere, & missio sanguinis è venis iugularibus instituta fuit; nihilominus post paucos dies obiit.

In sectione cadaveris viscera
omnia

omnia tùm Thoracis, tùm Abdomi-
 nis sanissima inuenimus. In capite
 verò vidimus maximam in ventri-
 culis cerebri feri copiam: substan-
 tiam cerebri fibrosam suprà nervos
 opticos omninò corruptam, alibi
 verò probè constitutam: vasa suprà
 cerebri corticem turgidissima.

S C H O L I A.

DEbilitas sensûs dependere
 quidem potest à compres-
 sione cerebri facta à sanguineis
 vasis turgidissimis, & à copiâ
 lymphæ in ventriculis, sed ma-
 iori iure peti debet à passione
 cerebri, in quo spiritus agitati,
 & irrequieti detinentur, neque
 regu-

regulariter in sensoria influunt.

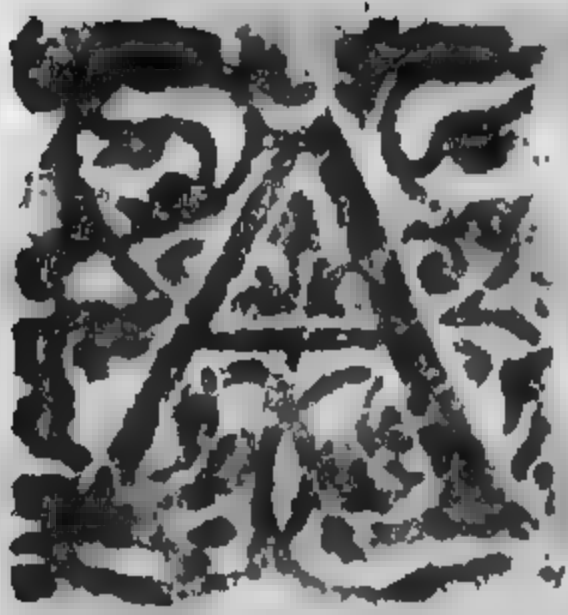
Flammei erant oculi, & veluti conuulsi ob alterationem portionis cerebri suprâ nervos opticos; vndè liquor nerveus vitium contraxerat, speciatim acridinis, quæ spiritibus, nerveisque fibrillis infensissima est. Mirum autem quòd nulla febris aderat datâ notabili cerebri læsione, & liquoris nervei vitio; quod non respondet hypothefi I. A. Borelli circa causas febrium.

OBSER-

OBSERVATIO XXVI.

Fungosa cerebri excrefcentia.

 Dolefcens ex casu ab alto contraxit fracturam ossis frontis ad radicem nasi, ubi excavatum est, & præcipuè versùs supercilium dextrum. Aderat ossis fracti depressio, quod Chirurgus ferro extollere per vim tentavit. Ablatâ autem squamâ cerebrum cum membranis ex aperto cranio prominebat ad magnitudinem medietatis exiguæ nucis iuglandis, & trium mensium spatio excrevit in fungosam extuberantiam. Chirurgus ancipitem morbi exitum prævidens fungi extirpationem ferro magis pers-

periculosam iudicans illius lapsum
 ligaturâ tentare voluit. Adolescens
 autem factâ ligaturâ post breves
 horas incidit in soporem cum pulsu
 inequali & formicâti, vomitu &c.
 febris etiam superuenit, & intra vi-
 ginti circiter horas obiit.

In cadauere capitis sectionem in-
 stituimus, & inuenimus maximam
 portionem substantiæ cerebri circa
 fungum sphacelatam. Excrescentia
 fungosa cerebri nihil aliud erat,
 quàm continuatio, & extuberantia
 ipsius substantiæ cerebri cum exten-
 sione meningum.

S C H O L I A.

Quotiescumque in capite
 vulneratis cum cranij fra-
 G Aurâ,

Oturâ, ablatisque squamis dura-
 mater denudatur, & per aliqua-
 lem læsionem in eius superficie
 factam vel à squamis, vel à me-
 dicamentis, vel ab humoribus
 acris super illam stagnanti-
 bus, alteratur contiguitas fibril-
 larum dictâ membranam com-
 ponentium, periculum est fun-
 gosæ excreſcentiæ in ipsâ mem-
 branâ, cuius productio ita ex-
 plicari verisimiliter potest. San-
 guis ad duræ matris nutritio-
 nem, aliasque vtilitates à minu-
 tissimis arteriis instillatur in
 fibrillarum interstitijs, & poro-
 sitatibus, cuius modica portio
 congruens nutriendis porosita-
 tibus retinetur in illis, & sen-
 ſim

fim transit in substantiam fibro-
 sam membranæ, reliqua portio
 iuxta legem circulationis in ex-
 tremis radiculis venarum reci-
 pitur ac si absorberetur ab oscu-
 lis hyrudinum. Supponamus
 igitur in aliqua membranæ par-
 te fibrillas vel lacerari, vel dis-
 rumpi, fieri non potest ob mul-
 titudinem minimarum arterio-
 larum & venularum, quin ali-
 quæ ex his simul lacerentur,
 vel disrumpantur. Quare ex
 duplici fonte scaturiet sanguis,
 nimirum à fibris membranæ,
 & vasculis sanguineis. Sanguis
 transudans ab interstitijs, & po-
 rositatibus fibrillarum partim
 genuinus est sanguis omninò

similis illi, qui à vasculis im-
mediate extillat, partim verò
in nutriendis poris glutinosam
iam recepit modificationem,
aptusque euasit in solidam con-
verti substantiam. Genuinus
itaque sanguis cum sanguine
modificato transudans in super-
ficie membranæ facile transit in
coagulum, quod sensim indu-
rescit in molem carneam infor-
mem spongiosam ex impresso
solidæ partis rudimento à glu-
tinosis particulis in substantiâ
membranæ modificatis.

Eodem modo alteratis glan-
dulis corticis cerebri humores
nutritij modificati in ipsâ cere-
bri substantiâ cum reliquis hu-
mori-

moribus sanguineis non modificatis transudant, & fungosam producunt excrescentiam. Malpighius censet exulceratis per vulnera corticalibus glandulis succum nerveum per insertos nerveos canaliculos non excerni, sed extravasari, & excrescentiam facere.

Difficilius est autem explicare modum productionis excrescentiæ cerebri non vulnerato cerebro, ut contingit in hoc casu, in quo videtur à solâ dilatione, & laxitate membranarum cerebri fungum dependere. Fieri igitur potest, ut ad dilationem duræ matris ad apertum cranium contigua cerebri

portio facilè extēdatur ob mollem consistentiam, & corticis producta substantia laxior euadat, quæ idcirco maiorem succi nutritij copiam admittere potest; vndè necessario extuberat corticalis substantia in speciem fungosæ excreſcentiæ.

Symptomata quæ Ægro superueniēre factâ fungi ligaturâ dependent à spirituum influxu partim impedito, partim inordinato, vt euident est. Substantiæ cerebri ligaturæ adiacentis corruptio ab intercepto liquidorum fluxu petenda est.

OBSERVATIO XXVII.

**Pulmonis inflammatio : hepatis
& lienis obstructio : Polypi
in ventriculis cordis.**

*In ætatis consistentis corri-
pitur febris acutâ cum do-
lore pectoris laterali,
sputo cruento, & reliquis sympto-
matibus indicantibus morbum pul-
monis inflammatorium: Accedit pul-
sus inæqualitas maxima cum inter-
mittentiâ. Symptomata graviora
sunt, quæ Egrotantem interimunt.
Aperto cadauere vidimus hepar
maximæ magnitudinis, quod totum
occupabat epigastrium; lienem etiam
ex obstructione valdè tumentem:*

nihil feri in cauitate Abdominis extravasati occurrit . Pulmonis substantia ex nimia inflammatione corrupta instar consistentiae hepatis . In cordis ventriculis aderant polypi columnulis per filamenta appensi, tanquam funiculo penduli.

S C H O L I A.

IN Maximis viscerum obstructi-
 onibus facile serum sece-
 dit a lentefcente sanguine, &
 per expansarum membranarum
 ampliores poros transudat, &
 in ventris cauitate congeritur.
 In hoc casu datur maxima he-
 patis & lienis obstructio sine
 ullâ feri extravasatione; cuius
 phæ-

phænomeni hæc esse videtur ratio, quia dispositio inflammatoria in sanguine est omnino contraria dispositioni sanguinis ad hydropem. Obiectioni, quæ contrà hanc assertionem potissimum in casu exposito, adduci potest, responsio in promptu est.

Existentiam polyporum in ventriculis cordis frequenter indicat pulsûs inæqualitas, & intermittentia. Polypi enim vel strictam connexionem habent cum parietibus ventriculorum, ut per sæpè contingit in sinuatis propaginibus in columnularum intestitijs; & in his casibus difficile est de polypis

ex pulsu iudiciū : vel polypi ex aliquâ tantum parte adhærent parietibus ventriculorum, & in reliquo liberi sunt, ac quodammodo in ventriculis fluctuantes ; & tunc inæqualitatem, vel intermittentiam pulsus producere solent ; quia polypi à sanguine abrepti, vel à corde impulsī accedunt ad orificia vasorum, quorum aliqualem, vel omnimodam à polypis occlusionem sequitur pulsus inæqualitas, vel intermittentia, ut clarè patet.

OBSERVATIO XXVIII.

Cordis abscessus &c.

Uro cuidam ex casu ab alto disruptum fuit vas aliquod pulmonicum, ex quo extravasato sanguinis in pulmone, pulmonis alteratio, & sanguinis in cavitate Thoracis effusio sequuta est. Vir erat asciticus viscera habens obstructione laborantia: Obijt autem ex affectu pulmonis.

In cadauere præter pulmonem alteratum, sanguinem in Thorace extravasatum, & serum in Abdomine contentum cum obstructione hepatis, & lienis, reperimus cor abscessu iam

disrupto alteratum, & puris crassitie adhuc incrustatum. Aqua pericardij limpida erat.

S C H O L I A:

A Corruptâ pericardij lymphâ cordis superficiem alterari non rarò cōtingit; cuius rei exemplum habemus in Observatione 16., & simile legisse memini in Observatione Olai Borrichij cōmemoratâ in Actis Hafniensibus, in quâ habet à corrupto pericardij sero cor membranâ spoliatum, & exteriorem cordis substantiam ab eodem humore exesam inuenisse cum reliquâ substantiâ flacci:

flaccida & marcescente, ibi-
demque observat nunquam
Ægrum de dolore in regione
cordis conquestum fuisse. In
nostro tamen casu morbus est
in ipso corde independenter ab
humore pericardij, qui limpi-
dus observatus est; ex quo fa-
cile est conijcere memoratum
cordis abscessum à longo iam
tempore factum fuisse; alio-
quin aqua pericardij purulenta
apparuisset. Præterea cordis al-
terationem à vitio humoris pe-
ricardij productam non fuisse
constat, quia non in vnica tan-
tùm portione, sed in toto cor-
dis ambitu læsio facta esset. In-
tereà mirum videtur, quòd
nun-

nunquam apparuerint affecti
cordis indicia, neque alteratio
cordis mortis occasio fuerit.

OBSERVATIO XXIX.

Hepar semi-scirrosum, cum du-
ritie lienis, & pancreatis: se-
rum in Thorace extrauasa-
tum: Pulmo multiplici ma-
teria turgidus: Cor maximæ
magnitudinis.

*Ir quinquagenarius forti
orthopnæâ à longo iam
tempore detinebatur: len-
ta febris superuenit, & per tussim
expuebat serosam, spumofamque
materiam sanguineis moleculis
per-*

permistam. Tumor aderat in dextro hypochondrio duritie ad scirrhum vergente; aderatque inferiorum partium ingens œdema, & superiorum non parva consumptio; adeò ut diù cunctando fatigatis iam respiraret suspirijs. Quamvis ad utrumque latus pari difficultate se verteret, nulla tamen procurata pectoris commotione murmurabat contenti humoris inundatio. Suppresso denique sputo difficillima in respiratione expiravit.

Dissecto cadavere observavimus insignem hepatis molem substantie semi-scirrhosæ, lienem minimum & durissimum, itemque pancreas: nihil feri in Abdomine continebatur: in Thoracis verò dextro latere copiosum

sum totam implebat cavitatem. Pulmonis substantia inæqualiter læsa apparuit: erat enim alicubi consistentiæ veluti hepaticæ, densa nimirum & concreta alibi phlogosi affecta, alicubi insolitis maculis variegata, sed magnam partem tumida, densa, & pituitoso farcimine stipata. Dissectis iuxta longitudinem bronchijs in principio materia spumosa, & albicans apparebat, in extremitatibus vero illorum quid sub-cruenti, & putridi, quod immediate ab ipsa pulmonis substantia emanabat: Cor insolite crassitiei, & magnitudinis, in quo valvule enormiter dilatatae, vasorumque orificia ut in bovino corde ampliata conspiciebantur: illius ventriculi

gru-

grumoso, & atro turgebant sanguine.

S C H O L I A.

Difficultatis spirandi in Asth-
maticis ratio multiplex
esse potest pro multiplici causa
talem morbum producente. In
casu exposito dependere vide-
tur à sero in Thorace contento
pulmonem opprimente : à ma-
teria sanguineo-serosa pulmo-
num vesiculis, & canaliculis
impacta, quæ in crassam, visci-
dam, & purulentam degenera-
vit : & à mole hepatis aucta
diaphragma Thoracem versùs
premente; Vndè multis de cau-
sis aeris cōmercium impeditur;

In

In laborantibus pectoris morbo cum suspitione feri in cavitate extravasati solent Practici procurare commotionem Pectoris Aegri, & advertere, an aliqua subaudiatur liquidi undulatio, ex qua manifestè inferri possit existentia feri in cavitate. Verùm aduerto quòd fallax persæpè est huiusmodi experimentum illis potissimùm in casibus, in quibus feri extravasati tanta est copia, ut alterutram, vel utramque cavitatis partem adamussim impleat: Tunc enim impossibile est ut liquidi undulatio percipiatur; quemadmodum commouendo vas aliquod liquido exactè plenum

num nulla liquidī contingit in vase undulatio. Et hoc verissimum cuilibet videbitur in expiratione. Verūm obijciēt fortasse aliquis non benè versatus in perlustrādis mechanicis Animalium machinis, quòd saltem inspirante Ægro poterit aliqualis agitatio liquidī in Thorace persentiri; quia eleuatis costis, & depresso diaphragmate conciliatur amplior in Thorace cavitās, quæ si potest aditum præbere aeri in bronchijs, & substantia pulmonis, potest etiam liberius spatium liquido extravasato concedere; sed facilis est ad hanc obiectionem responsio: Quandoquidem quælibet vel leuif-

leuissima pectoris eleuatio, vel
 diaphragmatis depressio fieri
 non potest, quin eodem mo-
 mento aer ingrediatur canales
 pneumonicos ad occupandum
 spatium inane, non ob metum
 vacui, sed ex necessitate mecha-
 nica pressionis aeris; Et quia
 insufficiens est spatium in pul-
 mone ad recipiendam quanti-
 tatem aeris necessariam data
 maxima feri copia in cauitate
 Thoracis; ideo Ægrotans summa-
 mam, quæ haberi possit, eleua-
 tionem Thoracis, & depressio-
 nem diaphragmatis molitur;
 vnde per vim quodammodo in-
 sinuantur columnulæ aereæ in
 fistulis pneumonicis procuran-

te; dilatationem fistularum, & vesicularum pulmonis; Quare patet impossibile esse, ut vllum spatium supersit in cavitate Thoracis, in quo possit liquidum extravasatum undulationem pati.

Hic etiam opportunum videtur advertere, quod in his casibus pulmonis consumptio non raro contingit ex eo, quod non solum comprimantur canales & vesiculæ aereæ, sed reliqui etiam diversorum liquorum canales, & tota substantia pulmonis vndeque compingatur, ut patet. Præterea ob imminutam respirationem, & alia quando in alterutro pulmonis vnde-

unde quaque ab aquis compressi
 lobo suppressam dari potest co-
 pia humoris in fistulis pneumo-
 nicis, & nulla sequi excreatio,
 ut pariter manifestum est.

Vesiculæ pulmonis aeræ sca-
 rōsa, ac pituitosa materia infar-
 ctæ difficilis respirationis causa
 existunt non solum quia aerem
 excipere, & emittere nequeunt;
 sed etiam quia eadem dicta
 materia turgida una cum in-
 terstitijs ipsa pariter materia
 repletis concrescunt in massam
 densam, & compactam, quæ
 supra leues fistulas aeræas graui-
 tando intercipiunt aeris flu-
 xum, atque refluxum. Hæc au-
 tem moles pulmonis densioris
 con-

consistentiæ suprà aereas fistu-
 las suã gravitatem magis exer-
 cet in decubitu Ægrotantis ho-
 rizontali, quàm in perpendicu-
 lari ad horisontem vt patet;
 Hinc faciliùs respirant Ægro-
 tantes erecti, vel sedentes, quàm
 decumbentes in lecto. In ex-
 posita Observatione mentio fit
 de hepate duro, & tumido, quod
 in situ corporis horizontali dia-
 phragma versùs Thoracem vr-
 gere potest, quemadmodum
 erecto corpore diaphragma se-
 cum trahendo deprimat in hoc
 speciatim casu, in quo hepatis
 moles est naturali ponderosior:
 naturaliter enim hepar, & ple-
 raque Abdominis viscera in situ
 cor-

corporis horizontali nituntur in diaphragma, illudque versus Pectoris cavitatem trudent; Gravitas enim viscerum in corpore erecto ad hypogastrium est, partem solidam, non cædentem, utpotè osscam; quum verò corpus reclinatur directio gravitatis viscerum ad diaphragma tendit, partem mollem carneo-tendinosam, cædentem.

Thomas Vvillis in Cap. de Asthmate pag. 105. circa difficultatem respirandi Ægro in lecto iacente hæc habet. *Usitatum est huic morbo obnoxios sæpe lectum ingredi non ausos, tantummodò in Cathedra, aut super cubile vestibis indutos dormire posse. Cuius*

ratio

ratio est, quòd corpore stragulis cooperto, & concalescèto sanguis proinde in motum paulò citatiorem concitatus, & feruescens uberiores aeris inspirationem requirit, quam per tracheæ ductus coarctatos suppleri queat: nam quò plùs sanguinis quaque systoles & diastoles vice pulmones traicit, eò propter accensionem, simulque euentilationem eius aer copiosius, & celerius ingeri, regerique debet, cui penso (cum propter impedimenta non facillè absoluitur) tamen quoquo modo peragendo partium omnium respirationi dicatarum cum magna totius pectoris contentione conatus ultimi exeruntur. Patet autem non à stragulis spirandi difficultatem dependere:

ijs enim remotis eadem rema-
 net difficultas, quæ ab incon-
 gruo corporis situ petenda est;
 quoniam Ager rectâ ceruice
 insistens, etiam indumentis im-
 mense coopertus facilius respi-
 rat, quàm in prono decubitu
 denudatus pectore. Sanguinis
 verò ab aere euentilatio à Th.
 Villis, alijsque Authoribus in-
 dicata prorsus reiicienda est.
 Huc spectat expulsio fuligi-
 num, sanguinis refrigeratio,
 nitrosarum particularum insi-
 nuatio, & istiusmodi commen-
 ta ab Authoribus excogitata
 pro scopo naturæ in respiratio-
 ne Animalium: Talia enim vel
 falsa omnino sunt, vel valdè
 dubia,

dubia, vel si aliqua ex his vera esse constet, sunt tantum effectus respirationis secundarij; nam præcipuus naturæ scopus in respiratione instituenda in Animalibus longè ab his diuersus est. Egregiè quidem de Respiratione scripserunt Præclari Viri I. Svammerdam, R. Boyle, M. Truſton, G. Entius, I. Maior, I. A. Borellus, & alij; sed multa in illorum Commentarijs obscurissima sunt, quædam valdè dubia, nonnulla etiam prorsus falsa: neque verum respirationis vsum ostendunt. Ego polliceor verum vsum respirationis, siue necessitatem quæ est in Animalibus, & plantis

hauriendi liquidum aereum rationibus, & experimentis me aliquandò demonstraturum.

OBSERVATIO XXX.

Hepar albicans: hymenis existentia: dextra cordis auricula varicosa &c.

Illia semi-icterica, valetudinaria, & ad cachexiam disposita lenta febre detinebatur: superuenit brachiorum tumor à sero extravasato, quod aliquandò refluebat in vasis, & tunc evanescebat tumor; mox à nouo seri affluxu iterum apparebat. Tandem languendo obiit frustra adhibitis opportunis remedijs.

In

In Cadauere vidimus hepar notabilis magnitudinis, coloris albicantis, & reliqua Abdominis viscera sero extravasato immersa, flaccida, & ad corruptionem disposita. Partes verò genitales curiosè examinantibus hymen evidentissimè se nobis obtulit. In Thorace maxima feri copia reperta est, cui innatantes pulmones liuidi occurrebant. Dextra cordis auricula varicosa, sinè enormiter dilatata apparuit, in qua ingentes continebantur polypi.

S C H O L I A.

FRequenter in cachecticis, & hydropicis pallidus obseruatur hepatis color, quia sanguis

guis in illis viuida rubedine destitutus est . Aqua in ventre contenta visceribus mollitiem, & flacciditatem facile conciliat ; vnde in diuturnis hisce morbis interdum fracida euadunt viscera, & abeunt in putrilaginem.

Auriculæ dextræ cordis enormiter dilatatæ simile extat exemplum apud P. Dionis celebrem Anatomicum Parisiensem in appendice ad dissertationem de Generatione hominis ; cui apposita est eiusdem auriculæ figura.

Hymenis existentiam Aliqui admittunt Anatomici, plerique negant ; & inter illos, qui eam
ad;

admittunt alij veram membrā-
nam esse statuunt genitalia Vir-
ginum in externa, & interna
distinguentein eo ferè modo,
quo tympani membrana exter-
nam aurem ab interna separat.
Alij contiguitatem, vel coali-
tum caruncularum ad ostium
vaginæ hymen cōstituere aiunt:
sunt qui tenuem membranulam
vel fasciculum fibrillarū dictas
carunculas connectentem ad-
dunt. Omnes autem vel fora-
mina in membrana, vel intersti-
tia inter carunculas, aut fibril-
las admittunt, per quæ sanguis
menstruus percoletur. Verūm
utrāque autopsiā constant nul-
lum obicem occurrere in Vir-
ginum

ginum vteri vaginâ præter canalis angustiam; Quod etiam ratio videtur suadere, quia ineptè operari videretur natura, si necessitate nutriendi animalis consulere satagens excitationis stimulis famis œsophagum obturaret; Quod si Aliqui membranas, vel fibrillas, vel coalitus caruncularum obseruauerint, id contrà naturam esse censendum: quemadmodum contingit foetus ore, naribus, auribus, vrethrâ imperforatis interdum nasci: Ad id, quod obijci potest ex Deuteronomio facilis est responsio.

OBSER-

OBSERVATIO XXXI.

Cordis polypi: Abscessus in pericardio: illius interna, & cordis externa superficies alterata &c.

Ebris acuta Virum corripuit, quâ brevi extinctus est. Præcipua symptomata fuere calor intensus, tussis molesta, difficultas spirandi maxima: suprà latera decumbere Ager non poterat; minori autem incommodo suprà dorsum decumbebat; verùm sedens meliùs se habebat, & faciliùs respirabat: ultimò diarrhæa superuenit.

In dissectione cadaueris vidimus

H 5

absces.

abscessum in pericardio valdè dilatato, in quo tum puris, tum seris maxima copia continebatur: superficiem internam pericardij, & cordis externam alteratam, & crustâ albicante rectam: concretiones polyposas in cordis ventriculis: hepar inflammatum, & in causâ parte corruptum.

S C H O L I A.

DE cordis alteratione alibi iam facta est mentio, & iam innuimus causam alterationis substantiæ cordis aliquandò excitari in corde ipso, interdum à labe humoris pericardij pendere. Idem in pericardio

pericardio contingere potest, cuius substantia, vel ex se ipsa, vel ab eius humore corrupto labefactari potest.

Polyporum existentiam in Animalibus viventibus Multi in dubium reuocant, Aliqui absolute negant, inter quos Kerckringius opinatur polypos in cadaueribus produci ex coagulatione sanguinis refrigerati inducta à particulis accessentibus; & conatur suam opinionem experimento firmare: infundit enim liquorem acidum, ut spir. vitrioli in venam viui canis, quo deinde post repentinam mortem aperto grumescens, & concretum sanguinem obseruat.

uat. Verum cuilibet occurrere potest quàm longè diuersa est polypi substantia, & conformatio à simplici sanguine grumoso, & concreto, vt multis rationibus ostendi potest. Quòd si Kerckringio concedere velim ab iniectione liquoris acidi in venam canis viui veros polypos excitari, turpiùs illum errare, sibi que contradicere ostendero; quia sanguinis concretio polyposa ab acido liquore producta breui animal interimens, manifestè demonstrat in viuo animali polypos generari posse; quod est contrà illius assertum.

Aliqui contendunt extremis tantùm vitæ diebus ex lente-
scen-

sciente sanguine excitari polypum ; cuius opinionis falsitas etiam patet ob symptomata, quæ manifestantur in polypo laborantibus, quæ menses, & annos aliquandò perdurant.

Circà materiam, ex qua polypi efformantur, putat Malpighius hanc esse portionem fibrosam sanguinis ; sed Clariss. Bohn negat dari fibras in sanguine, quia quantumvis minimæ essent difficile permearent capillares vasculorum extremitates, quæ idcirco à dictis fibris obstruerentur. Malpighius verò in Opere Posthumo pag.m.62. cōfirmat suam suppositionem existentiae fibrarum in sanguine his

ver-

verbis. In sanguine, inquit, Animalium, & præcipue hominis, minimis fistulis excepto, præter atomos rubras, ramenta quædam, & minima filamenta cinerea sero innatantia patenter observantur, quæ probabiliter cessante motu locali, & intestino, implicatione in solidum corpus compaginantur & concrescunt; sicut accidit salibus, & fossilibus, quorum racemi, ramenta, & partes minime eadem pollem figurâ, quæ in his solâ magnitudine differt; unde ipsorum concretio pendet à determinatâ componentium figurâ. Nec metuenda est minimorum vasorum obstructio; cum sero confusæ sint fibræ, unde motus & impulsus à corde receptus sufficienter superat resisten-

stentiam tunicarum vasorum &
ipsæ solâ implicatione, vel ferrumi-
natione medijs acidis quiescendo con-
crescant. Exarata in sero ramenta
à Malpighio observata me-
lius fibrarum inchoamenta, ut
ipse alicubi nominat, quàm ve-
ræ fibræ dici possunt: simul
enim coeuntia fibras efformant.
Quòd verò ad excitandum po-
lypum requiratur acidum fer-
ruminans falsò multi arbitran-
tur, quia in sanguine educto, &
potissimum in aquam effuso, ac
postea refrigerato excitatur cō-
cretio quædam polyposæ ana-
loga, quæ tamen producitur si-
ne concursu acidi. Malpighius
primò statuit dicta ramenta fer-
rumi-

ruminari ab acidis, ut clarè ha-
 bet in præcitati Operis pag. 62.
Hunc itaque (intelligit poly-
pum) non raro in cordis ventricu-
lis, & præcipuè in dextro, & ap-
pensis vasis excitari habui, in me-
lancholicis, lue venereâ affectis, re-
liquisque, in quibus coagulatiui,
acidique sales luxuriant. Hos au-
tem à minimis fibrarum inchoamen-
tis fieri ab acidis, quasi ferruminan-
tibus coniectavi, deficientibus insu-
per volatilibus particulis ab aere
communicatis, quibus debita sangui-
ni fluiditas conciliatur, & manute-
netur. Deindè sequenti pag. 62.
loco suprà citato videtur exclu-
dere perpetuum acidi concur-
sum, dum ait, quòd ipse fibræ
sola

sola implicatione, vel ferruminatione medijs acidis quiescendo concrecant, & paulò suprà loquendo etiam de fibris sanguinis, quòd probabiliter cessante motu locali & intestino implicatione in solidum corpus compaginantur & concrecant.

FINIS

INDEX

I N D E X

OBSERVATIONVM.

OBSERVATIO I.

Aneurisma arteriæ magnæ paulò
suprà iliacas, & polypi infrà lo-
cum Aneurismatis reperti: san-
guinis intrà tunicas mesenterij,
& circà renes extrauasio. pag. 9.

OBSERVATIO II.

Tumor sarcomatosus intrà tunicas
coli. pag. 15.

OBSERVATIO. III.

Cerebrum febricitantis fluo hu-
more tinctum &c. pag. 20.

OBSERVATIO IV.

Inflammatiò pulmonis, hepatis, &
& intestinorum: Aqua pericar-
dij purulenta, & superficies cor-
dis alterata. pag. 28.

OB.

OBSERVATIO V.

Moles hepatis maxima : Ventriculus in regione vmbilicali : Cor insolitæ magnitudinis &c. pag. 32.

OBSERVATIO VI.

Cranium crassissimum cum futuris vix apparentibus : medulla oblongata bilioso fero tincta &c. pag. 36.

OBSERVATIO VII.

Pulmo inflammatus : Cor magnum, variegatũ, & durissimum. pag. 44.

OBSERVATIO VIII.

Pancreas durissimum cum liquore lymphatico in canali Virsungiano : Capsulæ atrabiliaris maximæ, & alteratæ : Cor magnum, & planum &c. pag. 52.

OBSERVATIO IX.

Inflammatio meningum & cerebelli corruptio. pag. 57.

OBSERVATIO X.

Tumor fibrosus intrà tunicas cæci, &

& coli.

pag. 61.

OBSERVATIO XI.

Hepatis, & diaphragmatis inflammatio : Cutis, cerebrum, & intestina bile tincta : Lien monstrosus : Cerebri fraciditas .
pag. 68.

OBSERVATIO XII.

Hydatides in superficie cordis : vesicula bilis maximæ magnitudinis, & meatus cystici obstructio &c.
pag. 73.

OBSERVATIO XIII.

Hepar steatomatosum, & musculorum abdominis supra corpus hepatis extenuatio.
pag. 80.

OBSERVATIO XIV.

Tumor cartilagineus in pyloro, & superiore parte duodeni. pag. 85.

OBSERVATIO XV.

Pulmo carnosus &c. pag. 90.

OBSERVATIO XVI.

Pulmonis abscessus : Pus in Pericardio,
dio,

dio, & cor exterius corruptum.

pag. 98.

OBSERVATIO XVII.

Corin basi vulneratum &c. pag. 103.

OBSERVATIO XVIII.

Colon in hypogastrium diductum
&c. pag. 110.

OBSERVATIO XIX.

Polypus cordis. pag. 114.

OBSERVATIO XX.

Mesenterium versùs spinam retra-
ctum: substantia medullaris ce-
rebri, & medulla oblongata du-
rissima &c. pag. 120.

OBSERVATIO XXI.

Tumor in hepate. pag. 123.

OBSERVATIO XXII.

Cor maximum plurimis vlcusculis
in superficie alteratum. pag. 126.

OBSERVATIO XXIII.

Diaphragmatis disruptio, & ventri-
culi in Thoracem ascensus.
pag. 132.

OB-

OBSERVATIO XXIV.

Strangulatio superioris orificij ventriculi à mole hepatis maxima, & ventriculus in vmbilicalem regionem detrusus. pag. 137.

OBSERVATIO XXV.

Maxima lymphæ copia in ventriculis cerebri: Portio cerebri supra neruos opticos corrupta. pag. 141.

OBSERVATIO XXVI.

Cerebri fungosa excrescentia. pag. 144.

OBSERVATIO XXVII.

Pulmonis inflammatio: hepatis, & lienis obstructio: Polypi in ventriculis cordis. pag. 151.

OBSERVATIO XXVIII.

Cordis Abscessus &c. pag. 155.

OBSERVATIO XXIX.

Hepar semi-schirrosum cum duritie lienis, & pancreatis: serum in Thorace extrauasatum: Pul-

mo multiplici materia turgidus:

Cor maximæ magnitudinis .

pag. 158.

OBSERVATIO XXX.

Hepar albicans : hymenis existen-

tia : dextra cordis auricula vari-

cosa. pag. 172.

OBSERVATIO XXXI.

Abscessus in Pericardio : illius

interna, & cordis externa super-

ficies alterata. pag. 177.

FINIS.

Ex commissione Patris Prouicarij
S. Officij Perillustri Dom. Medico
Collegiato Anglesio, vt videat, &
referat, si placet.

DE mandato Adm. Reu. Patris
Ludouici Clementis Proui-
carij S. Officij Taurini, legi & per-
legi Observationes Anatomico-me-
dicas selectiores in lucem editas, &
scholijs illustratas à Ioanne Fanto-
no Fil. M. D. & Anatomes profes-
sore, & nihil inueni superstitiosum,
neque contra bonos mores, sed
omnia ad vsum publicum necessa-
ria, & ideò typis posse mandari
censeo.

Ioannes Franciscus Anglesius.

Attenta predicta attestatione &c.

Imprimatur.

Prouicarius S. Officij Taurini.

V. Riccardus.

B I

A I